

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

FAKULTA BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ

Katedra kriminologie

Aktuální poznatky o delikvenci dětí a mladistvých

Bakalářská práce

Current Problems of Delinquency of Children and Adolescent

VEDOUCÍ PRÁCE

PhDr. Marešová Alena Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Žaneta Sokolová

PRAHA

2022

ANOTACE

Bakalářská práce „AKTUÁLNÍ POZNATKY O DELIKVENCII DĚTÍ A MLÁDEŽE“ se věnuje delikvenci mládeže v současnosti. Nalézají příčiny delikventního chování mládeže a pojednává o faktorech, které toto chování ovlivňují. Osvětluje otázku trestně právní odpovědnosti mládeže a pomocí právní úpravy se věnuje opatřením, která jsou ukládána v případě provinění spáchaným mladistvým a činu jinak trestným spáchaným dítětem do 15 let. Zabývá se otázkou týkající se prevence a recidivy kriminality mládeže. v neposlední řadě popisuje vývoj kriminality od roku 2012 až do současnosti, popisuje aktuální trendy a vývoj v této oblasti. Nakonec předkládá informace zjištěné pomocí dotazníkového šetření, které zjišťuje povědomí o této problematice mezi veřejností.

ANNOTATION

The bachelor thesis "CURRENT PROBLEMS OF DELINQUENCY OF CHILDREN AND ADOLESCENT" deals with juvenile delinquency at present. It finds the causes of delinquent behaviour of young people and discusses the factors that influence this behaviour. It sheds light on the issue of criminal liability of young people and, through legislation, deals with measures that are imposed in the case of offenses committed by a juvenile and the act of an otherwise criminal child committed under the age of 15. It deals with the issue of prevention and recidivism of juvenile delinquency. Finally, it describes the development of crime from 2012 to the present, it describes current trends and developments in this area. Finally, it presents information from a questionnaire survey that raises public awareness of the issue.

KLÍČOVÁ SLOVA

Delikvence, kriminalita, mládež, mladiství, dítě, aktuální poznatky

KEY WORDS

Delinquency, criminality, youth, child, adolescent, current problems

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a veškeré zdroje jsou jako zdroje uvedené na konci práce.

V Praze dne 9.3.2022

Žaneta Sokolová

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Vymezení základních pojmů spojených s delikvencí dětí.....	7
	a mladistvých.....	7
2.1	Delikvence	7
2.2	Pojem dítě a mladiství	7
3	Přístupy kriminologii k sociálně patologickému jednání mládeže.....	9
4	Charakteristika kriminality mládeže, její fenomenologie a etiologie.....	12
4.1	Fenomenologie kriminality mládeže.....	12
4.2	Etiologie kriminality mládeže	16
4.3	Ohrožené a poškozené děti	18
4.3.1	Vnitřní, endogenní příčiny	18
4.3.2	Vnější příčiny.....	19
4.4	Faktory ovlivňující delikvenci dětí a mládeže	20
4.4.1	Vlivy rodinného prostředí	21
4.4.2	Vlivy vrstevníků a školských zařízení	23
5	Trestně právní odpovědnost a ochrana mládeže	26
	Trestní odpovědnost mladistvého.....	26
	Výchovná opatření	27
5.1.1	Ochranná opatření.....	28
5.2	Odpovědnost dětí mladších 15 let	31
5.3	Trestně právní ochrana mládeže	32
6	Prevence, recidiva kriminality mládeže a zařazení mládeže do společnosti.....	34
6.1	Prevence kriminality mládeže.....	34
6.2	Recidiva mládeže a zařazení zpět do společnosti.....	38

7	<i>Vývoj kriminality mládeže za posledních 10 let.....</i>	42
7.1	<i>Kriminalita páchaná mládeží od roku 2012 do roku 2021</i>	42
7.1.1	<i>Kriminalita mládeže za rok 2012</i>	44
7.1.2	<i>Kriminalita mládeže za rok 2013</i>	45
7.1.3	<i>Kriminalita mládeže za rok 2014</i>	46
7.1.4	<i>Kriminalita mládeže za rok 2015</i>	47
7.1.5	<i>Kriminalita mládeže za rok 2016</i>	49
7.1.6	<i>Kriminalita mládeže za rok 2017</i>	50
7.1.7	<i>Kriminalita mládeže za rok 2018</i>	51
7.1.8	<i>Kriminalita mládeže za rok 2019</i>	52
7.1.9	<i>Kriminalita mládeže za rok 2020</i>	53
7.1.10	<i>Kriminalita mládeže za rok 2021.....</i>	54
8	<i>Dotazníkové šetření na téma kriminalita mládeže.....</i>	55
9	<i>Závěr</i>	63
10	<i>Zdroje:.....</i>	64
10.1	<i>Knižní zdroje</i>	64
10.2	<i>Elektronické zdroje</i>	64
10.3	<i>Zákonná úprava</i>	65
11	<i>Seznam tabulek.....</i>	66
12	<i>Seznam grafů</i>	66

1 Úvod

Tato práce se zaměřuje na aktuální poznatky o delikvenci dětí a mladistvých. Kriminalita mládeže je stále aktuálním tématem, který má v současnosti klesající tendenci, ale je nemožné ho eliminovat úplně.

Vymezuje základní pojmy s touto problematikou spojenou a dále popisuje a charakterizuje kriminalitu mládeže a příčiny, které ji vyvolávají a následně faktory, jenž ji ovlivňují.

Zabývám se také trestně právní odpovědností a ochranou mládeže, kde představuji opatření postihující mladistvé delikventy.

V souvislosti s kriminalitou mládeže je velmi důležitá její prevence, která se snaží zabránit recidivě kriminality.

Z těchto teoretických východisek se následně snažím porovnat vývoj kriminality v období 2012-2021, poukázat na pokles a nárůst skutků v průběhu těchto let a naleznutí příčin a nových trendů v tomto období.

V poslední řadě jsem zpracovala dotazníkové šetření a snažila se seznámit s vědomostmi veřejnosti ohledně tohoto tématu.

2 Vymezení základních pojmů spojených s delikvencí dětí a mladistvých

V souvislosti s problematikou delikvence dětí a mládeže je více než nutné si nejprve vymežit pojmy, které se k této problematice vztahují.

2.1 Delikvence

Delikvence je termín, který se užívá pro kriminalitu páchanou mládeží. U mladistvých používáme slovo provinění, jež je ekvivalentem pro termín trestný čin používaný pro trestnou činnost dospělých, který se již nepoužívá v souvislosti s kriminalitou mladistvých. Děti se kvůli nízkému věku nedopouští provinění, ale v jejich případě hovoříme o činu jinak trestném.¹

Sankce za provinění a činy jinak trestné se liší od sankcí ukládaných za trestný čin, jelikož se nejedná o tresty, ale o výchovná opatření, ochranná opatření a trestní opatření.

Za delikvenci můžeme považovat při větším úhlu pohledu i některé činy, které se u dospělého člověka nepovažují jako nežádoucí, ale negativně působí na mládež a lze je sankcionovat podle systému stanoveném v zákonu o soudnictví ve věcech mládeže.

2.2 Pojem dítě a mladiství

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže v §2 odst. 1 rozumí mládež podle písmena:

a) jako děti a mladistvé, podle písmena

*b) **dítětem** osobu mladší 15 let, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovrší patnáctý rok věku a podle písmena*

*c) je **mladiství** ten, kdo v době spáchání provinění dovrší patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku; má se za to, že mladistvým je i ten, kdo v době spáchání provinění dovrší patnáctý rok věku, ale u něhož není možné bez*

¹ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., HULMÁKOVÁ, J. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, ISBN: 978-80-7400-732-3. s. 277

důvodné pochybnosti určit, že v době spáchání provinění překročil osmnáctý rok věku.²

Pojem **dítě** nalezneme vymezený také v Úmluvě o právech dítěte v čl. 1, který říká, že dítětem se rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.³, další definici nalezneme v trestním zákoníku, který dle §126 vidí dítě jako osobu mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak.⁴

Děti mohou spáchat pouze tzv. „čin jinak trestný“, dítě vzhledem ke své rozumové vyzrálosti není schopno spáchat provinění. Pojem dítě lze z hlediska kriminologie rozdělit do třech skupin: děti předškolního věku, děti mladšího školního věku a děti staršího školního věku. Po dosažení 12 roku se dítě začíná řadit do kategorie dítě staršího školního věku a lze mu od tohoto okamžiku možné uložit ochranou výchovu, pokud se jedná o spáchání činu, kde se podle trestního zákoníku ukládá výjimečný trest. Kriminologii vymezuje také pojem „mladý dospělý“ jedná se o osobu, která již dovršila 18 let, ale nepřesáhla věk 24 let. Může to být pro pachatele polehčující okolnost v určení trestu.⁵

Jak už je tomu u mnohých termínů, definice se liší podle zdrojů vzhledem k charakteristice tématu pro účel této práce zvolím definici, uvedenou v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže.

² Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §2

³ Sdělení 104/1991 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte

⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁵ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., a kol. Kriminologie. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN: 978-80-7598-554-5. s. 485

3 Přístupy kriminologii k sociálně patologickému jednání mládeže

Současné kriminologické metody se snaží odhalovat příčiny sociálně patologického jednání mládeže, zabývají se jeho prevencí a snaží se zabránit recidivě, pozornost věnují také represí takového jednání.

Kriminologické výzkumy pátrají, jak se z narozených dětí postupem času stávají mladí delikventi. Pozornost se v první řadě upírá na proces socializace, který zařazuje jedince do společnosti a je ovlivňován mnoha vnějšími a vnitřními faktory. Člověk se však nerodí úplně prázdný, ale jsou mu již od narození dány určité genetické predispozice, které mohou ovlivnit jeho budoucí vývoj.

Kriminologie získává podněty k vyhotovení teoretických přístupů, které popisují vznik kriminálního chování s příchodem pozitivismu. Pozitivismus staví na pevných faktů získaných nezaujatým pozorováním.⁶

Pozitivismus popisoval vznik kriminálního chování pomocí třech směrů:

- a) Biologického
- b) Psychologického
- c) Sociologického

Teorie pozitivismu byly již překonány, ale daly nám však základ pro další teoretické přístupy.

Současné rozdělení kriminologických přístupů popisující vznik kriminálního chování jsou: **sociostrukturální teorie, socioprocesuální teorie, viktimologicky orientované teorie**

Sociostrukturální teorie – vychází ze sociologické přístupů a následně se rozděluje na teorie sociální dezorganizace a teorii anomie.⁷ Tato teorie se týká oblasti ekologických teorií. Podle této teorie závisí na míře kriminality na bydlišti

⁶ VEČERKA, Kazimír. Ohrožená mládež mezi prevencí a represí. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN: 78-80-7338-118-9. s.5

⁷ VEČERKA, Kazimír. Ohrožená mládež mezi prevencí a represí. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-118-9 s. 9-10

pachatele. Bydliště je podle této teorie významnější, než charakteristiky individuální jako jsou například věk, pohlaví anebo rasa. Mládež je součástí subkultur, které působí na místě jejich bydliště, kde je větší míra kriminality a tato mládež je touto sociální kulturou značně ovlivňována.⁸

Pojem organizace naopak definuje společnost žijící v souladu s normami a hodnotami, jejichž členové drží pospolu, fungují zde kontrolní mechanismy a v jejíž rámci se vytvářejí neformální skupiny pozitivního rázu, členové se charakterizují přátelskými vztahy. V případě dezorganizace, kde je značný problém při vedení mezilidských vztahů, frustrace obyvatelstva ovlivňuje mládež.⁹

Teorie anomie je zaměřená na jednotlivce, který není schopný naplnit sebou vytyčené cíle. Tento stav může v jedinci vyvolat pocit méněcennosti z toho plynoucí frustrace může být důsledkem kriminálního jednání.

Socioprosuální teorie – tato teorie se zabývá především sociálními procesy, jež zkoumají vlivy mikroprostředí i makroprostředí, kde se určití jedinec nachází.

Tato teorie si nevystačí se samotnou teorií organizace a dezorganizace, ale přidává vnější vlivy na jedince.

- a) **Kognitivní teorie sociálního učení** – aktivní role subjektu zpracovávající zkušenosti. Pachatel se ubírá ke zločinnosti, aby nabyl nové zkušenosti, nejde ve své podstatě o zjištění.
- b) **Teorie kontroly a sebekontroly** – základem je správná funkce neformálních a formálních skupin, pokud se skupiny začnou rozcházet vznikne zde předpoklad pro vznik kriminálního chování.
- c) **Teorie labellingu** – podle této teorie se delikventem stává osoba, která za něj byla společností označena i bez žádného předchozího sociálně patologického jednání. Na jedince je vyvíjen silný tlak, který často vede k naplnění takového označení.

⁸ Wikisofia.com: Social_disorganization_theory - [online]. [cit.15.12.2021] Dostupné z: https://cs2.wiki/wiki/Social_disorganization_theory

⁹ VEČERKA, Kazimír. Ohrožená mládež mezi prevencí a represí. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-118-9. s. 9-10

d) **Teorie životní cesty** – zkoumá kriminální cestu jednotlivce od jejích počátků přes pokračování až v některých případech o ukončení kriminální kariéry. Kriminální kariéra jednotlivce se může vyvíjet mnoha směry, tato teorie se zaměřuje jak na zlomové situace, které zapříčinili prvotní jednání, tak na postupný další vývoj jednání. Nepříznivá životní situace automaticky neznamena vznik kriminálního jednání s touto skutečností se jedinec vypořádává sám. Příčiny kriminálního jednání můžeme pozorovat, již v počátcích života jedince a projevují se určitým antisociálním jednáním jako například hyperaktivita, odmítání autorit a problémy se soustředěním.

10

Viktimologicky orientovaná teorie – kriminální jednání je vysvětlování za pomoci jednání obětí.

Lidé se podle modelu zranitelnosti sami vystavují nebezpečným situacím na základě jejich životního stylu. Nebezpečným situacím se vystavují například volbou cest, které jsou nefrekventované a využití ve večerních hodinách může být nebezpečné.

Pachatelé si podle teorie rozdílných skutků sami volí oběti na základě možnosti zisku a náročnosti útoku.

¹⁰ VEČERKA, Kazimír. Ohrožená mládež mezi prevencí a represí. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-118-9. s. 11-13

4 Charakteristika kriminality mládeže, její fenomenologie a etiologie

Vzhledem k výzkumům, kterými se kriminologie zabývá je zde možnost vytyčit základní charakteristické znaky kriminality mládeže bez ohledu na rozdílnost kultur a jednotlivých systémů zacházení s delikventní mládeží.¹¹

Kriminalita mládeže se z velké části skládá z latentní kriminality, společnost je k činům spáchaný mladými pachateli více tolerantní zejména kvůli nízkému věku pachatelů. Větší část činů je páchána chlapci než dívkami, činy jinak trestné a provinění se pachatelé ve většině případů dopouštějí ve skupině anebo dvojicích, dopouštějí se méně závažných trestných činů jako například krádeže. Mladí pachatelé bývají často součástí minoritní skupiny pobývajících na území ČR.

Dvěma základními principy pro poznávání kriminality jsou:

- a) **Fenomenologický (morfologický přístup)** – tj. popis kriminality, resp. jednotlivých druhů kriminality pomocí popisu stavu, struktury a dynamiky kriminality, kdy základem popisu je analýza dat získávaných kriminálních statistik, ale i z jiných zdrojů (např. z viktimizačních výzkumů, zejména jde-li o zjištění latentní části kriminality).
- b) **Etiologický přístup** – tj. zkoumání příčin kriminality, resp. jednotlivých druhů kriminality, za účelem její geneze, neboť jedině tak lze přikročit k efektivní kontrole kriminality.¹²

4.1 Fenomenologie kriminality mládeže

Trestná činnost mladých lidí se vyznačuje typicky nedostatečnou plánovitostí přípravy trestného činu.¹³ Jsou spáchaný zcela náhodně není zde vazba na určité místo a nejedná se o plánované činy a jsou zde použity nevhodné nástroje, vzhledem k nepřipravenosti pachatele není vymezen čas spáchání deliktu a nedávají si záležet ani na zakrytí stop po svém činu. Rádi se svými činu veřejně

¹¹ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., HULMÁKOVÁ, J. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, ISBN: 978-80-7400-732-3, s. 284

¹² GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., a kol. Kriminologie. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN: 978-80-7598-554-5. s. 25

¹³ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., a kol. Kriminologie. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN: 978-80-7598-554-5. s. 489

prezentují, vzniká potřeba svému okolí nebo svým blízkým sdělit čeho se dopustili, často tyto informace vedou k jejich dopadení.

Mladí pachatelé často jednají, aby byli svými vrstevníky uznáváni, touží po dobrodružství a nejednají primárně kvůli zisku. Může se také jednat o projev soběstačnosti, kdy se mladý pachatel snaží dokázat, že nikoho jiného nepotřebuje a je již na tolik zralý, aby se o sebe postaral sám.

Dnešní svět je natolik materiální, že dokáže ovlivnit mládež natolik, aby si hmotné statky nebo finance na ně opatřila nelegální cestou. Většina mladých si nedokáže své finance regulovat a je zde velký problém při jejich opatření legální cestou, když často není možnost přivýdělku kvůli nízkému věku. Touha uspokojit své materiální potřeby je pro ně nemožné odložit na později, jelikož často bývají podněcováni vrstevníky.

Činy mladistvými se vyznačují značnou mírou násilí, způsobená škoda bývá mnohdy mnohonásobně vyšší než odcizená věc. Brutální násilí je páčáno i vůči osobám. Pachatelé mnohdy dokazují svou nadřazenost, chtějí si získat respekt a nahánět strach ve svém okolí. Získání věci také v mnoha případech není pro pachatele primární, ale je to jistý důkaz jeho schopností nebo je možné tyto činy páchat bez účelně jen pro zabavení těchto pachatelů.

Současná situace při dostupnosti omamných a návykových látek a jejich popularita mezi mladými je natolik velká, že nutí mládež získávat tyto látky nebo prostředky pro jejich získání nelegálním způsobem. Pokud dojde u mladého pachatele do stádia, kdy se stane na droze silně závislý, ubírá se jeho veškerá aktivita na uspokojení této závislosti, jak tomu bývá i u dospělých pachatelů. Pachatel může ze začátku získávat prostředky krádežemi jak financí, tak hmotných věcí, které se následně může snažit rozprodat, ve svém rodinném prostředí, následně se může uchýlit k závažnějším činům. Tyto osoby se často stávají součástí drogového obchodu a přivydělávají si prodejem těchto látek, což je atraktivní přivýdělek i pro pachatele, kteří nejsou sami na droze závislí. Stávají se členy organizovaných skupin na nejnižších příčkách, zločinecké organizace využívají mládež k přeprodeji drog často k vzhledem k jejich nevyzrálosti a možnosti regulovat jejich výdělek.

Mládež bývá využívána dospělými pachateli, stávají se spolupachateli či účastníky nelegálních činů, ať už se jedná o organizované skupiny či jim osoby blízké v těchto skupinách nezainteresované. Dospělý pachatelé využívají zvláště trestně neodpovědné děti a ty se stávají pozorovateli nebo tipují či hlídají objekty atraktivní pro tyto osoby.

Dalším činem charakterizující konání mladých pachatelů je vandalismus, kterého se dopouštějí nejrůznějšími způsoby. Zde je možné hovořit například o sprejerství na nejrůznějších veřejných místech (budovy, mosty, vlaky) nebo na soukromém majetku, jedná se zde i o činy ojedinělé nebo o skupiny vandalů. Cíly těchto pachatelů se stávají i mnohdy úplně nepochopitelné věci například ničení odpadkových košů bez jakéhokoliv logického důvodu.

Ve větších kolektivech hovoříme-li o institucích jakou jsou školy a další ústavy pro mládež je možné zmínit i šikanování slabších jedinců zcela bezdůvodné, pachateli se stávají jedinci, kteří vyrůstají v nestabilních domácnostech, kde jsou násilí a verbální útoky na denním pořádku a jedinci si frustraci vybíjí na slabších nebo jsou prostředím silně ovlivněni a takové jednání jim přijde zcela v pořádku.

V návaznosti je namístě pohovořit o v dnešní moderní společnosti velmi populárním světě internetu, kde se pachatelé dopouštějí kyberšikany. Sociální sítě jsou hojně používány dětmi i mladistvými a dávají jim určitou anonymitu, kde své jednání snadno ukryjí. Internet je, ale také plný násilí a nejrůznějších návodů, které jsou těmto jedincům volně přístupné a mohou se zde inspirovat ke spáchání nejrůznějších činů.

Děti a mladiství aktivně zúčastňují nejrůznějších sexuálních aktivit, vzhledem ke stanovené hranici 15 let pro sexuální styk jsou zde časté sexuální zneužití. Hranice stanovená zákone zakazuje i dobrovolný sexuální kontakt s osobou mladší 15 let. Mravní kriminalita čítá i účast mládeže na prostituci a šíření a vytváření pornografie, spojené s naivitou a vidinou snadno vydělaných peněz.

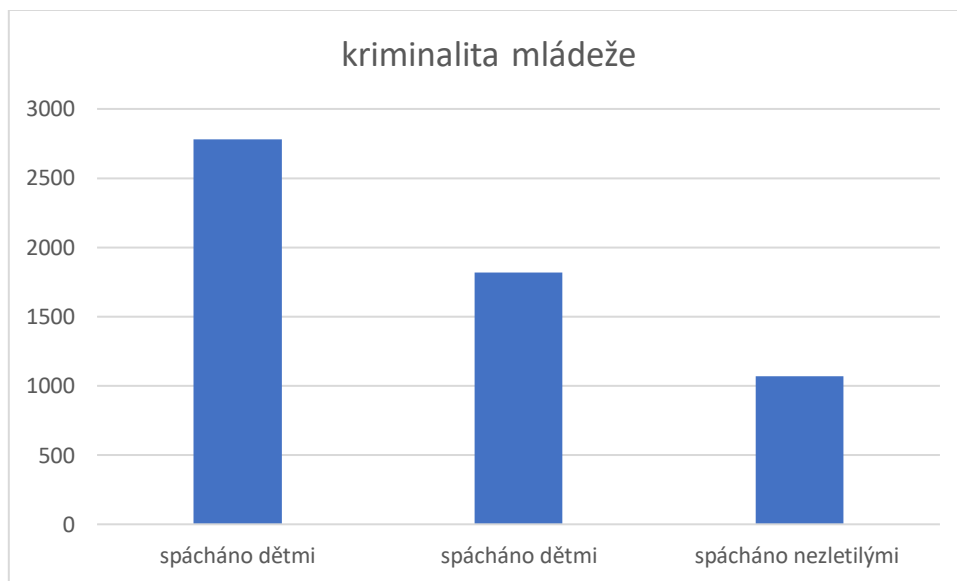
Mládež je velice sociální a tvoří různé neformální skupiny, mnoho nelegálních činů je pácháno těmito skupinami nebo dvojicemi pachatelů. Nelze zde hovořit o organizovaných skupinách, které jsou strukturovány. Pachatelé jsou si ve skupině mnohem jistější a podpora jejich vrstevníků při páchaní jim dodává

odhodlání a pocit nepolapitelnosti. Činy páchané těmito skupinami jsou bezúčelné a ve výsledku páchány pro pobavení jejich členů.

Statistické údaje je možné nalézt ve statistikách Policie ČR, které jsou zveřejněny na webu. Dalším zdrojem informací je Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR, jež je vydávána ministerstvem vnitra.

Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR za rok 2020 zaznamenala znatelný pokles kriminality v roce 2020 v porovnání s rokem 2019.

Graf č. 1: kriminalita mládeže za rok 2020¹⁴

Kriminalita mládeže zaznamenala celkově pokles o 580 trestných činů, za rok 2020 se celková kriminalita rovnala 2781 trestných činů, kriminalita dětí do 15 let činila 1069 činů, zde nastal také pokles oproti roku 2019 a to o 271 činů a činy spáchané mladistvými byly vyčísleny celkem na 1817, zde je pokles o 346 činů oproti roku 2019.

Nárůst zaznamenala problematika maření úředního výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, což za rok 2020 celkově za všechny děti čítalo 230 skutků a bylo jedním z nejfrekventovanějších činů spáchaných dětmi za rok 2020. ¹⁵

¹⁴ Zdroj: Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

¹⁵ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2020 – Prevence kriminality v České republice [online]. [cit. 1.10.2021]. Dostupné z:

Policie zpozorovala podle zprávy o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2020 nárůst aktivity mládeže v kyberprostoru. Mládež se cítí na internetu bezpečně a neuvědomuje rizika spojená s neuváženým používáním sociálních sítí. V současnosti přetrvává problém spojený s využíváním sociálních sítí, tyto sítě dávají mladistvým prostor pro kriminální delikty s nimi spojenými. V roce 2020, byl tento problém prohlouben v souvislosti s pandemií Covid-19. Čas mládeže strávených v online prostoru byl ještě navýšen a vzhledem k frustraci a nemožnosti osobního kontaktu, se některé negativní trendy umocnily.¹⁶

4.2 Etiologie kriminality mládeže

Dítě samo o sobě oplývá určitými biologickými předpoklady a je vyrůstá a pohybuje se v určitém sociálním prostředí, které formuje postupně jeho osobnost a jeho pozdější chování po dokončení stádia socializace bývá velmi těžko odhadnutelné. Dítě může vykazovat v různých stádiích vývoje jisté asociální procesy, které lze považovat za projevy deviantních tendencí až mezi jedenáctým a čtrnáctým rokem, do tohoto stádia vývoje je možno projevy vybočující z normy přisuzovat seznamování se dítěte s okolním světem, formování reakcí na dosud nepoznané situace.

Dítě může být během svého vývoje ovlivňováno mnoha sociálně patologickými situacemi, které mohou vývoj dítěte narušit a ohrozit.

Jednou z příčin kriminality mládeže můžou být jeho biologické vlastnosti, dítě, které vybočuje z řady z hlediska biologické odlišnosti a bojuje například s invaliditou, může být svými vrstevníky vyřazeno z kolektivu. Tito jedince nemají stejné možnosti jako jejich zdraví vrstevníci, jsou vyřazeni z různých aktivit a jejich frustrace může vést k pozdějšímu kriminálnímu jednání.

<https://prevencekriminality.cz/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2020/>

¹⁶ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2020 – kriminality v České republice [online]. [cit. 1.10.2021]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2020/>

Biologických faktorů ovlivňujících správný vývoj jedince je více. Například sem můžeme zařadit odlišnost vzhledem k tomu, že je dítě součástí jiné etnické minoritní skupiny.

Trestné jednání mládeže může vycházet z biologicky podmíněnou reakcí jedince na alkohol a jiné návykové látky. Mnoho trestných činů je spácháno pod vlivem těchto látek a každý jedinec se vypořádá s intoxikací jinak, u některých se projevuje velmi agresivním chováním, jiným odbourává zábrany a povzbuzuje kriminální jednání.

V dnešní době se poměrně často setkáváme s předčasným sexuální vyvrácením jedinců. Mladí lidé začínají být sexuálně aktivní ve velmi mladém věku a mnohokrát nedokážou ovládat své touhy. Většina sexuálních zneužití však bývá dobrovolné, však přesto trestné.

Dalšími faktory, které ovlivňují kriminální jednání jedinců jsou **faktory psychické**. Kriminálního jednání se mnohdy dopouští jedinci s ne příliš vysokou inteligencí. Omezená rozumová kapacita může být zapříčiněna jednak již vrozenými předpoklady, ale také důsledek zanedbání výchovy. Tyto osoby je také mnohem jednodušší ovládat k delikventnímu jednání nabádat, nechají se sebou mnohem snadněji manipulovat¹⁷.

Na dítě působí vedle **vnitřních faktorů**, také faktory **vnější, jakožto vlivy rodinného prostředí, vlivy školských zařízení a vlivy vrstevníků**. Všechny tyto faktory přispívají k vývoji dítěte a pokud se dítě nachází v poruchovém prostředí ovlivňuje ho to negativně. **Vnější faktory** jsou tedy negativní vlivy prostředí, můžeme je rozdělit na nedostatky ve funkcích celé společnosti, kam můžeme zařadit hmotný nedostatek, bídu a hlad, dále také civilizační a dezintegrační faktory. Vedle této skupiny stojí nedostatky ve funkcích společenských skupin, jakožto nedostatky ve funkcích rodiny, kam řadíme i týrané děti, nedostatky ve funkcích mimorodinných společenství a skupin.

Vnitřní, endogenní faktory zahrnují složku genetickou, vrozenou a získanou během porodu a bezprostředně po porodu. Jedna se tedy o zděděný, vrozený

¹⁷GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., a kol. Kriminologie. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN: 978-80-7598-554-5. s. 498s

a získaný handicap či znevýhodnění. Řadíme sem tělesné, duševně a smyslově poškozené děti, chronicky nemocné děti a děti znevýhodněné etnickým či sociálním původem.¹⁸

4.3 Ohrožené a poškozené děti

Sociálně patologických jevů neboli jevy, které společnost klasifikuje jako nežádoucí, protože porušují sociální, morální a právní normy společnosti, lze sem zařadit kriminalitu, toxikomanii, vandalismus.¹⁹

Sociálně patologických jevů se dopouštějí zpravidla děti, kteří jsou ohrožené či poškozené. Děti ohrožené můžeme definovat jako děti žijící v prostředí, které silně narušuje jeho správný vývoj a socializaci, anebo podmínky jeho života jsou natolik odlišné od normálu a může dojít k poškození vývoje a procesu socializace, lze zde však speciálními zásahy toto poškození odvrátit. Děti poškozené poté vnímáme jako děti, kde je vývoj a začlenění do společnosti již natolik poškozené, že není možnost nápravy takového jedince ani speciálními zásahy nebo komplexní pomocí, jež společnost nabízí.²⁰

Příčiny, které ohrožují či poškozují dítě lze rozdělit na vnější, vnitřní a smíšené, jak již bylo zmíněno výše.

Uvědomení si příčin sociálně patologického jednání dětí a mladistvých může přispět k prevenci kriminality, správným přístupem a v případě ohrožených dětí snaha o odstranění těchto negativních vlivů, které narušují správný vývoj dítěte.

4.3.1 Vnitřní, endogenní příčiny

U dětí tělesně, duševně či smyslově poškozených je nedostatek a znevýhodnění zřetelné, objevuje se u samotného dítěte ve složce somatické, psychické a také sensorické.²¹ Dítě, které je tíženo jakoukoliv z těchto vad se

¹⁸ NIKL, J., Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci. 1. vydání. Praha: vydavatelství PA ČR, 2000, ISBN: 80-7251-033-9. s. 16

¹⁹ Sociálně-patologické jevy – Informační centrum pro mládež – Město Český Brod [online]. Město Český Brod, 2005 [cit. 06.02.2022]. Dostupné z: <https://www.cesbrod.cz/item/socialne-patologicke-jevy>

²⁰ NIKL, J., Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci. 1. vydání. Praha: vydavatelství PA ČR, 2000, ISBN: 80-7251-033-9. s. 5

²¹ NIKL, J., Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci. 1. vydání. Praha: vydavatelství PA ČR, 2000 ISBN: 80-7251-033-9. s. 6

velmi často není schopné zapojit do běžného způsobu života, nedokáže se přizpůsobit kolektivu a bývá často obětí násilí jak fyzického, tak verbálního. Dítě, jehož vada není natolik závažná a bylo by schopno za normální situace vést normální život, což u například těžce mentálně retardovaných jedinců není možné. Jedinec se může díky své vadě cítit až frustrovaně a je možnost, že si bude vylévat svou frustraci na okolí, a naopak se stane agresorem on sám.

Děti, které trpí **chronickou nemocí**, kam řadíme nespočet vrozených a získaných vad, které jsou těžko léčitelné a jedinci potřebují speciální péči a nejsou schopny veškerých aktivit jako zdraví jedinci. Tyto děti vyžadují speciální terapeutickou péči, aby v následné době nedošlo k psychickým problémům dítěte, které mohou vést k různým patologickým jevům.

Děti patřící do **minoritní etnické skupiny** se potýkají s problémy způsobené postavením této skupiny ve společnosti, způsobem sociální adaptace a způsobu života. Na území našeho státu se jedná především o romské děti, které se dopouštějí sociálně patologického jednání z mnoha důvodů.²² Tyto děti jsou vystavovány jak nátlaku v rodinném prostředí, romská komunita se špatně adaptuje a bývá vyřazována ze společnosti, jsou zde i předsudky ze strany většinového obyvatelstva.

4.3.2 Vnější příčiny

Mezi **nedostatky ve funkcích a fungování celé společnosti** patří hmotný nedostatek, bída a hlad, tímto nedostatkem trpí zejména rozvojové země a u nás je to spíše otázka individuální situace rodin, které mohou těmito nedostatky trpět. Důležitějším faktorem při otázce sociálně patologických jevů mládeže jsou civilizační dezintegrační faktory, kam mimo jiné můžeme zařadit problematiku negativního vlivu televize a internetu a jiných prostředků. Tyto zdroje jsou plné násilí, brutality, sexuálního kontextu, které mohou vést k variabilnímu narušení osobnosti dítěte a mládeže v mnoho ohledech, což může vést ke špatnému začlenění do společnosti.

²² NIKL, J., Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci. 1. vydání. Praha: vydavatelství PA ČR, 2000 ISBN: 80-7251-033-9. s. 7

Jedním z hlavních nedostatků ve funkcích společenských skupin je nedostatek ve funkcích rodiny. Rodina je první skupina, kde se dítě nachází, je dává dítěti základy začlenění do společnosti a připravuje ho na pozdější život. První situace, která nastává je celková absence rodiny a dítě je následně umístěné do příslušné instituce, kde jeho vývoj a socializace může být silně ohrožena, toto dítě může být ztrátou svých rodičů traumatizováno a může být narušena jeho psychika. Dítě může být umístěno mimo svou rodinu z důvodů afunkce či disfunkce rodiny, o dítě není náležitě postaráno, může dojít k zanedbání péče či výživy. Rodina se v konečném důsledku nemusela ani založit vůbec, a to narozením dítěte mimo manželství, jeden z rodičů může založit rodinu novou a dítě je v péči pouze jednoho rodiče. Rodina mohla z prvopočátku vzniknout, ale následně se rozpadla například důsledkem rozvodu rodičů, rodina může být vnitřně rozvrácená anebo jeden z rodičů zemřel. ²³ Při neúplnosti rodiny, může být negativní vliv viděn v absenci mužského či ženského vzoru u dítěte. Rodina je shledávána dysfunkční i z mnohem závažnějších důvodů, kdy je dítě negativně ovlivňováno a vztahy k němu jsou uvnitř rodiny natolik mimořádný, že dítěti těžce narušuje psychiku. Můžeme sem zařadit například sexuální zneužívání či týraní dítěte.

Dítě může být negativně ovlivňováno i mimo rodinné prostředí, dítě se v určitém stádiu života začíná nacházet v mnoho společenských uskupeních či skupinách, a to například na školách či v jiných institucích nebo mezi skupinou svých vrstevníků, kde může být z těchto stran negativně ovlivňováno, jak ze strany spolužáků, vrstevníků či pedagogů.

Vnější a vnitřní faktory se mezi sebou mohou prolínat a tvořit tzv. příčiny **smíšené**.

4.4 Faktory ovlivňující delikvenci dětí a mládeže

Hlavními z faktorů ovlivňující delikvenci mládeže je negativní vliv rodinného prostředí, které je první institucí, jež by měla dítěti poskytovat pocit bezpečí, představovat prostředí, kde se dítěti poskytuje intelektuální rozvoj. Dalšími faktory, jež mohou negativně ovlivňovat mládež je vliv vrstevníků a institucí, kde se dítě vzdělává či tráví svůj mimoškolní čas, všechny výše zmíněné faktory řadíme mezi

²³ NIKL, J., Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci. 1. vydání. Praha: vydavatelství PA ČR, 2000, ISBN: 80-7251-033-9. s. 8

příčiny exogenní - vnější. V neposlední řadě jsou faktory ovlivňující delikvenci mládeže a celkově osobnost jedince, poruchy osobnosti a poruchy chování jež můžeme zařadit do **příčin endogenních – vnitřní.**

4.4.1 Vlivy rodinného prostředí

Rodina je první společenskou skupinou, do kterého se dítě dostává a její negativní vlivy mohou později silně narušit jeho psychiku a podmiňovat vznik sociálně patologických jevů. Dítě má potřebu od samého počátku být ochraňováno vzhlíží k autoritám a přejímá chování ostatních členů rodiny. Obecně lze konstatovat, že nestabilní rodinné zázemí vytváří rizikové předpoklady ke kriminálnímu jednání dítěte.²⁴ na dítě může zanechat negativní vliv i oddělení od rodičů či jednoho z nich.

Rodina by měla by měla plnit funkci:

- a) Funkce ekonomicky-zabezpečovací – materiálně zabezpečovat všechny její členy, hlavně v období, kdy se o své zabezpečení členové nejsou schopni postarat.
- b) Funkce socializačně-výchovná – rodina je základním činitelem, rodiče se podílejí na rozvíjení schopností dítěte, jsou jeho první vzory v chování a zásadně dítě ovlivňují. O funkci výchovnou se v dalších fázích života se o naplnění této funkce starají i školská zařízení a jiné instituce, do kterých dítě patří.
- c) Funkce biologicky-reprodukční – týká se sexuálního uspokojení manželů a o udržení a pokračování rodiny.
- d) Funkce emociální – vzniká mezi jejími členy mezi sebou a silně působí na emociální stránku člověka.²⁵

Při narušení anebo neplnění jakékoliv z těchto funkcí může dojít k narušení jedince. V prvopočátku závisí na připravenosti rodičů ke své roli a plnění svých výchovných povinností. Manželství často vzniká na základě neplánovaného početí dítěte, dítě není předem naplánováno a rodiče do něho vstupují po velice krátké

²⁴ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., a kol. Kriminologie. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN: 978-80-7598-554-5. s. 498

²⁵ NIKL, J., Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci. 1. vydání. Praha: vydavatelství PA ČR, 2000 ISBN: 80-7251-033-9. s. 28

době, kdy se nestihli navzájem dostatečně poznat. Na budoucího delikventa může být vliv i mladý věk rodičů, kteří si neurovnají svoje výchovné povinnosti a mohou být často bezradní.

Porucha rodinného prostředí je velmi často způsobená problémových manželským vztahem rodičů, což působí v značné míře na dítě. Příčiny problémů v manželství jsou zapříčiněny:

- a) **Osobnostní manželských partnerů** – jedná se o poruchy biogenní například sexuální poruchy anebo poruchy psychogenní zde spadá například emoční labilita, duševní poruchy a alkoholismus
- b) **Manželské interakce** – do této oblasti spadají veškerá společná vzájemné působení manželů, například rozdílné názory ohledně výchovy potomků, hospodaření a trávení volného času, ale také jejich nestabilita v intimním životě.
- c) **Sociální interakce manželů** – spadají sem veškeré vztahy, které neprobíhají mezi partnery, řadíme sem příbuzenské vztahy, mimomanželské milostné styky, pracovní vztahy, přátelé a známí.²⁶

Po rozpadu manželství anebo vztahu nastává pro dítě velice složitá situace, pokud dítě vyrůstá v neúplné rodině může absence ženského či mužského vzoru vést k neúplnému vývoji mladého jedince, ve většině případů není osamocený rodič schopný zastat obě role.

Mladí delikventi v mnoha případech pocházejí z neradostného rodinného prostředí, výchova rodiče může být extrémní ve dvou případech, za prvé se rodič o dítě nestará dostatečně a za druhé se o dítě stará až přehnaně. Dítě často vytuší problémový vztah rodičů a mezery v jejich výchově a začíná toho značně využívat.

Po rozpadu vztahu mezi rodiči je dítě často ovlivňováno příchodem nového partnera rodiče. Tento nevlastní rodič přichází do velice obtížné situace a musí empaticky a pomalu navázat vztah s dítětem. Nový partner však může být sám o sobě problémem anebo ho dítě i přes veškeré jeho snahy odmítá přijmou. Boj

²⁶ NIKL, J., Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci. 1. vydání. Praha: vydavatelství PA ČR, 2000. ISBN: 80-7251-033-9. s. 28

mezi dítětem a nevlastním rodičem mnohdy vede k sociálně patologickému jednání.

Problémy nastávají i uvnitř tzv. úplné rodiny, jedná se o zásadní problémy ve výchově dítěte. Zanedbávanému dítěti často chybí pozornost rodičů, dítě si ve výsledku může dělat, co chce a nejsou mu stanovené pevné hranice, v některých případech je nedostatečná péče a láska kompenzovaná hmotnými dárky a přílišným přísunem financí. V krajních případech dochází k agresivitě až k týrání dítěte.

Dítě je v nefungujících rodinách vystavováno závažným patologickým jevům, nejčastěji je svědkem užívání alkoholu a dalších omamných látek anebo s nezákonným povoláním rodičů například prostituce a prodej drog.

Spousta rodin se potýká s nepříznivou ekonomickou situací, která může být zapříčiněna vlastní iniciativou, a to nechutí k práci. Nedostatek financí uvnitř rodiny se projevuje nedostatečnou výživou dětí, nedostatkem míst na spaní a neuspokojení základních potřeb dítěte. Dítě může být kriminálním situacím vystavováno vlastním rodičem, který ho využívá vzhledem k jeho beztrestnosti k trestné činnosti.

Naproti tomu stojí mládež, která v žádném ohledu nestrádá a žije v blahobytu. Tito jedinci často podléhají drogovým a alkoholovým závislostem, působí sebejistě a mají pocit, že nemohou být za své nezákonné jednání potrestáni.

4.4.2 Vlivy vrstevníků a školských zařízení

K výchově dítěte v následujících stádiích jeho rozvoje přispívají i školská zařízení a trávení volného času, kde se jedinci stýkají se svými vrstevníky.

Děti následně vstupují do školských zařízení prvotně jde o předškolní zařízení, které mají za úkol dítě připravit na přestup do školy. Důležitým termínem je tzv. školní zralost, kterou můžeme definovat jako připravenost jedince, který má dostatečně vyvinuté tělesné a duševní vlastnosti, aby byl schopen zvládnout úspěšně školní docházku. V případě nezralosti dítěte pro školu, které bylo i přesto

zařazeno do školského zařízení se projevuje značnými obtížemi.²⁷ Takové dítě nejčastěji špatně prospívá, což může být způsobeno nedostatečnou slovní zásobou, malým zájmem o výuku a stálým nutkáním si hrát a nechutí k plnění svých povinností. Dítě se musí doma více připravovat, aby bylo schopno lépe prospívat, pokud není rodiči vedeno k domácí přípravě často neprospívá. Projevuje se také nekázní a nedostatečnými hygienickými návyky, projevuje se jako jedinec předškolního věku a není schopen udržet pozornost. Nepřipravenost jedince vede k projevům odporu a poruchám chování, což později může vést až k lhaní, záškoláctví a útěky z domova.²⁸

Jedinci negativně vybočující z řad svých spolužáků často mývají konfliktní situace s učitelem, který je po rodičích dalším modelem. Neukázněné či jinak zanedbané bývá často vytlačováno na okraj třídy, a to nevědomě samotným učitelem, který ho podvědomě označuje za zlé. Napjatá situace ve školském zařízení jak mezi učitelem a jeho spolužáky se projevuje nepříznivým prostředím, které negativně působí na žáka a vede k jeho nechuti školské zařízení navštěvovat, tato situace mnohdy vede k záškoláctví a následnému útěku z domova.²⁹

Dítě nacházející se v nepříznivém rodinném i školním prostředí nachází útočiště zejména mezi vrstevníky v obdobné situaci. Nejvýznamnější referenční skupinou v období puberty a dospívání je vrstevnická skupina, která začíná být na jedince větší vliv než jeho rodina.³⁰ Jedinci dopouštějících se závadného chování či trestné činnosti bývají členové negativně směřované skupiny a bývají často ze skupiny pozitivní v první řadě odmítnuti, protože jsou zde větší požadavky pro přijetí. U mládeže je důležité také využívání jejíž volného času, kterého mají po většinu dostatek. Tento volný čas je možné využít jak negativně, tak pozitivně, za deliktním jednáním stojí negativní využívání volného času jako je bezcílné potulování se skupinou vrstevníků spojenou s konzumací alkoholu a omamných

²⁷ NIKL, J., Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci. 1. vydání. Praha: vydavatelství PA ČR, 2000. ISBN: 80-7251-033-9. s. 36

²⁸ NIKL, J., Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci. 1. vydání. Praha: vydavatelství PA ČR, 2000. ISBN: 80-7251-033-9. s. 36

²⁹ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., a kol. Kriminologie. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN: 978-80-7598-554-5. 502s

³⁰ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., HULMÁKOVÁ, J. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN: 978-80-7400-732-3. s. 294

či návykových látek. Deliktní jednání může být způsobeno nepochopitelným jednáním z pocitu nudy, které bývá prohlubováno skupinou.

5 Trestně právní odpovědnost a ochrana mládeže

Od roku 2004 existuje samostatná trestně právní norma, která řeší odpovědnost a procesně právní postupy ohledně trestné činnosti mladistvých a delikvence dětí. Zákon účinný k 1.1.2010, který významně zasáhl do oblasti trestně právní ochrany mládeže, hovoříme o zákoně o soudnictví ve věcech mládeže. Trestní odpovědnost mládeže je sankcionovaná podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže, pokud tento zákon nestanoví jinak.³¹

Trestní odpovědnost je limitována věkem a nastává dovršením 15. roku života. Dítě mladší 15 let není tedy trestně odpovědné a není možné, aby bylo stíháno za trestný čin, tento skutek nazýváme čin jinak trestný, není proti němu možné ani vést trestní řízení. Soud pro mládež může udělit opatření, které vedou k jeho nápravě, pokud se takového činu dopustil. V řízení před soudem pro mládež musí mít dítě stanoveného opatrovníka.

Trestní odpovědnost mladistvého je podle zákona č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže, pokud mladiství nenabyl dostatečné vyspělosti jak mravní, tak rozumové v době spáchaní trestného činu a z tohoto důvodu nebyl schopen posoudit protiprávnost tohoto činu nebo ovládat své jednání, není za něj trestně odpovědný.

Mladistvým jsou za spáchané provinění převážně ukládány alternativní tresty a opatření a tresty odnětí svobody s podmíněním odkladem. Při závažné trestné činnosti je ukládán trest odtětí svobody s přímým výkonem.³²

Opatřeními se rozumí **výchovná opatření, ochranná opatření a trestní opatření**. Účelem těchto opatření je prvotně předcházení opakování provinění, tyto opatření jsou ukládány s ohledem na rozumovou a mravní vyspělost mladistvého a jsou zde brány ohledy na osobnostní vlastnosti mladistvého jehož výchově a prostředí z kterého pochází.³³ Opatření musí být přiměřená závažnosti

³¹ ŠUBRT, Milan. Trestněprávní odpovědnost a ochrana mládeže. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN: 978-80-7251-333-8. s. 13,15

³² MAREŠOVÁ, Alena. Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. ISBN 978-80-7251-483-0. s. 92

³³ Zákon č. 218/2003 Sb, o soudnictví ve věcech mládeže §9

a povaze provinění. Je možné od uložení opatření upustit či podmíněně upustit, pokud jsou k tomu důvody.

Výchovná opatření jsou v zásadě nejmírnějším druhem opatření ukládaných mladistvým. Výchovná opatření nemají prvotně represivní charakter, ale usměrňují život mladistvého, a tím podporují a zajišťují výchovu.³⁴

Výchovnými opatřeními jsou:

- a) **dohled probačního úředníka** – probační úředník chování mladistvého v rodině a jak na něho výchovně působí jeho rodiče, dále kontroluje dodržování uloženého probačního programu a dalších omezení, které byly mladistvému uloženy. Zaměřuje se na ochranu společnosti a snížení možnosti recidivy ze strany mladistvého. Mladiství má povinnost s probačním úředníkem spolupracovat, dostavovat se včas, podávat mu informace a nebránit mu ve vstupu do obydlí.³⁵
- b) **probační program** – je program sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutické programy, vzdělávací či rekvalifikační programy a programy obsahující prospěšnou činnost, kde se nejedná o obecně prospěšné práce. Mladistvému se zpravidla uloží, aby nahradil způsobenou škodu podle svých sil a aby vydal bezdůvodné obohacení.³⁶
- c) **výchovné povinnosti** – povinnosti, které jsou mladistvému ukládány za účelem řádného fungování jeho života, například bydlení s rodiči, nahrazení škody, vyrovnat se poškozeným, podrobit se léčení závislostí³⁷.
- d) **Výchovná omezení** – omezení předcházející vzniku dalšího provinění, jsou jimi zákazy navštěvování určitých míst a akcí, stýkání se s určitými jedinci, užívání návykových látek, účasti na hazardu, změna pobytu, změna zaměstnání. Nesmí zde narušit přípravu mladistvého na určité povolání.³⁸

³⁴ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže §15

³⁵ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, §16

³⁶ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, §17

³⁷ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, §18

³⁸ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §19

- e) **Napomenutí s výstrahou** – vytknutí protiprávnosti jeho činu a upozornění na jeho důsledky, které nastanou v přípravě následujícího spáchaní provinění.

5.1.1 Ochranná opatření

Ochranná opatření se ukládají za účelem pozitivního ovlivnění mladistvého v oblasti duševního, mravního a vývoje a chránit společnost před dalším proviněním spáchaným mladistvým.

Ochrannými opatřeními jsou:

- a) **Ochranné léčení** – vykonávané v lékařských zařízeních například protialkoholní a sexuální léčení
- b) **Zabezpečovací detence** – pokud ochranné léčení není dostačující, vykonává se v uzavřeném prostoru se zvláštní ostrahou s ozdravnými, rehabilitačními a vzdělávacími programy.
- c) **Zabrání věci a části majetku** – věc získaná v důsledku provinění nebo věc ohrožující společnost.
- d) **Ochranná výchova** – je ukládána mladistvému, u kterého není o výchovu postaráno a jehož rodina není schopná nedostatky odstranit, pokud byla výchova zanedbána, kde uložení výchovných opatření není dostačující v důsledku prostředí, kde se mladiství zdržuje. Ochranná výchova je vykonávána ve zvláštních ústavech pro mládež.³⁹

Trestní opatření

Trestní opatření jsou nejpřísnějším druhem opatření ukládaných mladistvým, tyto opatření jsou analogické k trestům ukládaných dospělým a obsahují také negativní hodnocení spáchaného provinění a osoby mladistvého. Musí být vytvořeny podmínky pro další vývoj mladistvého a nesmí být jeho výkonem ponížena lidská důstojnost.⁴⁰

Trestní opatření je krajní prostředek a lze uložit jen tehdy, jestliže zvláštní způsoby řízení a opatření, jenž se snaží obnovit narušené sociální vztahy a přispívají

³⁹ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §21-23

⁴⁰ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §24 odst.2

k vyhnutí se dalšímu provinění, nejsou již dostačující, existují instituty jakožto upuštění od trestního opatření a podmíněné upuštění od uložení trestního opatření.⁴¹

Zákon stanovuje, že soud může upustit od uložení trestního opatření mladistvému, který spáchal provinění, na které trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující 5 let a mladiství provinění lituje a projevuje snahu po nápravě.⁴² Po splnění této podmínky, soud může upustit ve třech způsobech, první cesta k upuštění podle §11 odstavce 1 písmena a) je, pokud vzhledem k povaze činu a dosavadního života mladistvého, postačí k nápravě již samotné projednání věci před soudem pro mládež. Podle dalšího vyjádření v zákoně lze upustit podle §11 odstavce 1 písmena b), jestliže se činu dopustil z neznalosti zákona, která je z důvodů věku, rozumové vyspělosti a prostředí, kde žil omluvitelná anebo §11 odstavec 1 písmeno c) se za mladistvého někdo zaručí a jeho výchovný vliv je dostačující a uložení trestního opatření není nutné.⁴³ Při upuštění od potrestání může soud řešit věc napomenutím, anebo přenechat postižení mladistvého zákonnému zástupci, opatrovníkovi, škole nebo jinému výchovnému zařízení a jsou povinni o výsledku informovat soud pro mládež.⁴⁴

Podle §12 soud může upustit od uložení trestního opatření i tehdy, jestliže bylo provinění spácháno ve stavu vyvolaném duševní poruchou a trestní opatření není nejlepším řešením, anebo je užito ochranné nebo výchovné opatření.⁴⁵

§13 říká, že pokud soud upustí od uložení trestného opatření, hledí se na mladistvého jako by nebyl odsouzen.⁴⁶

Podmíněně upustí soud od uložení trestního opatření, pokud je potřeba sledovat na určitou dobu nejvýše na jeden rok chování mladistvého. Může mladistvému zároveň uložit ochranná a výchovná opatření, které napomohou, aby vedl řádný

⁴¹ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §3 odst.2

⁴² Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §11 odst.1

⁴³ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §11 odst. 1, písm. a,b,c

⁴⁴ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §11 odst. 2

⁴⁵ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §12

⁴⁶ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §13

život, zpravidla mu nařídí, aby nahradil škodu nebo odčinil nemajetkovou újmu a vydal bezdůvodné obohacení získané proviněním.⁴⁷

Trestními opatřeními jsou:

- a) **Obecně prospěšné práce** – stejné podmínky jako u dospělých, ale horní hranice sazby nesmí překročit polovinu horní hranice sazby pro dospělé. Nesmí ohrožovat zdraví, bezpečnost nebo mravní vývoj mládeže. Vedle obecně prospěšných prací je možné uložit vhodné výchovné opatření.⁴⁸
- b) **Domácí vězení** – nesmí převyšovat polovinu stanovenou v trestním zákoníku⁴⁹.
- c) **Zákaz činnosti a zákaz držení a chovu zvířat** – nesmí být překážkou na výkon budoucího povolání a nesmí překročit hranici 5 let.⁵⁰
- d) **Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce** – ukládá se za podmínek stanovených trestním zákoníkem, nejdéle na dobu 5 let.⁵¹
- e) **Vyhoštění** – lze uložit jen cizincům, pokud je mladiství občanem EU, musí vzniknout neuložením ohrožení bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku. Soud přihlédne k zájmům mladistvého. Ukládán podle trestního zákoníku §80 od 1 roku až na 5 let.⁵²
- f) **Peněžité opatření** – ukládány jen mladistvým výdělečně činným nebo to umožňují jiné majetkové poměry. Peněžité opatření od 10 do 365denních sazeb, denní sazba nejméně 100 Kč a nejvíce 5000 Kč.⁵³
- g) **Peněžité opatření s podmíněním odkladem** – mladistvému je stanovena zkušební doba až na 3 léta, po kterou je povinen vést řádný život, pokud je tato podmínka porušena musí začít plnit peněžité opatření.⁵⁴
- h) **Podmíněné odsouzení a podmíněné odsouzení s dohledem** – soud stanoví zkušební dobu od 1 až na 3 léta, po kterou musí mladiství vést

⁴⁷ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §14

⁴⁸ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §26

⁴⁹ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §26

⁵⁰ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §26

⁵¹ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §26

⁵² Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §26

⁵³ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §27

⁵⁴ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §28-29

řádný život, pokud je podmínka porušena, uloží se nepodmíněný trest odnětí svobody ve věznici pro mladistvé. ⁵⁵

- i) **Odnětí svobody** – ukládá se jen tehdy pokud nejsou jiná opatření dostačující k nápravě mladistvého. Trestní sazba stanovená v trestním zákoníku se u mladistvého snižuje na polovinu, nejméně však 1 rok a nejvýše 5 let. V případech, kdyby mladistvému mohl být uložen až výjimečný trest, může být výše opatření až 10 let. ⁵⁶

5.2 Odpovědnost dětí mladších 15 let

Dítě mladší 15 let, které není trestně odpovědné a dopustí se činu jinak trestného je potrestáno v co nejkratší lhůtě soudem pro mládež, tak že učiní opatření potřebná k jeho nápravě. Delikvenci dětí neřeší trestní soud, ale civilní soud, v řízení před soudem musí mít dítě mladší 15 let opatrovníka, kterým je zpravidla advokát. Tento postup se použije i u mladistvého, který není dostatečně mravně nebo rozumově vyspělý. ⁵⁷

Na základě pedagogicko-psychologického vyšetření jsou dětem mladším 15 let, které se dopustilo činu jinak trestného tyto opatření:

- a) **Výchovná povinnost**
- b) **Výchovné omezení**
- c) **Napomenutí s výstrahou** ⁵⁸
- d) **zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu** ve středisku výchovné péče podle zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů⁵⁹
- e) **dohled probačního úředníka** – počítá se přiměřeně k věku, probační úředník dítě navštěvuje v rodinném prostředí, ve škole a na jiném vhodném místě ⁶⁰

⁵⁵ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §33

⁵⁶ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §31

⁵⁷ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §5 odst. 2

⁵⁸ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §93 odst. 1 písm. a,b,c

⁵⁹ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §93 odst. 1 písm. d

⁶⁰ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §93 odst. 1 písm. e

- f) **ochranou výchovu** – ukládána za činu, za něj trestní zákoník stanovuje uložení výjimečného trestu, a to dítěti starší 12 let a mladší 15 let, také dítěti mladší 15 let, pokud to vzhledem k povaze činu nezbytné k zajištění řádné výchovy⁶¹
- g) **ochranné léčení** – ukládá se na základě předchozího vyšetření stavu dítěte, jestliže spáchalo čin jinak trestný na základě duševní poruchy, anebo bylo pod vlivem návykové látky, ochranné léčení může být ústavní nebo ambulantní.⁶²

Soud dbá na výchovné působení na dítě a sleduje i preventivní účinek, opatření je soud může dítěti ukládat až do dovršení osmnácti let věku, výjimkou je ochranné léčení, které je možno vykonávat i po osmnáctém roku věku, je-li to nutné.

5.3 Trestně právní ochrana mládeže

„Problematika ochrany mládeže před kriminalitou je součástí bezpečnostní politiky každého státu.“⁶³

Součástí bezpečnostní politiky státu je politika trestní a politika preventivní. Ochrana mládeže před kriminalitou má spíše preventivní charakter. Ochrana mládeže a jeho oprávněním zájmů jsou obsáhlý soubor práv dítěte, jsou obsaženy v celé řadě norem různé právní síly.⁶⁴ Dále se do našeho práva promítají závazky, které vycházejí z mnoha mezinárodních smluv, kterými je náš stát signatářem⁶⁵. Jedná se o předpisy z oblasti rodinného, sociálního, práva správního (školství, zdravotnictví), práva trestního, přestupkového a daňového.

Trestně právní ochranu zájmů v oblasti rodiny a dětí upravuje trestní zákoník, který poskytuje ochranu chráněnou základními mezinárodními dokumenty a úmluvami.

⁶¹ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §93 odst. 1 písm. f

⁶² Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, §93 odst. 1 písm. f

⁶³ ŠUBRT, Milan. Trestněprávní odpovědnost a ochrana mládeže. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN: 78-80-7251-333-8. s. 69

⁶⁴ Návrh systémového přístupu k péči o dětské a mladistvé delikventy – Rozbor situace v oblasti péče o delikventní mládež – Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 27.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/navrh-systemoveho-pristupu-k-peci-o-detske-a-mladistve-delikventy-rozbor-situace-v-oblasti-peci-o-delikventi-mladez.aspx>

⁶⁵ ŠUBRT, Milan. Trestněprávní odpovědnost a ochrana mládeže. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN: 78-80-7251-333-8. s. 70

V oblasti ochrany rodiny a dětí se uplatňuje zásada ultima ratio trestního práva, to znamená, že prostředky práva trestního nastupují až po selhání jiné právní normy.⁶⁶

Mezinárodními prameny, které se podílejí na ochraně rodiny a dítěte **jsou Charta organizace spojených národů v oblasti legislativy a normotvorby, Všeobecná deklarace lidských práv** v oblasti uzavírání sňatků, založení rodiny, rovnosti partnerů, v oblasti ochrany práv dítěte hovoříme o **Úmluvě o právech dítěte**.⁶⁷

Úmluva o právech dítěte zakotvuje ochranu před:

- a) nezákonným užíváním narkotických a psychotropních látek,
- b) před sexuálním vykořisťováním a zneužíváním,
- c) před jejich únosy, prodáváním či obchodováním s nimi,

obsahuje také některé zásady o ukládání trestů mladistvým, právo na obhajobu atd.⁶⁸

Ve vnitrostátním právu jsou mezinárodní smlouvy transformovány do našeho trestního řádu v:

Zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

Zákoně č. 94/1963 Sb., o rodině

Zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí.

Občanský soudní řád upravuje soudní ochranu práv dítěte a ukládání výchovných opatření soudem⁶⁹.

⁶⁶ ŠUBRT, Milan. Trestněprávní odpovědnost a ochrana mládeže. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN: 978-80-7251-333-8. s. 70

⁶⁷ ŠUBRT, Milan. Trestněprávní odpovědnost a ochrana mládeže. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN: -80-7251-333-8. s. 70

⁶⁸ ŠUBRT, Milan. Trestněprávní odpovědnost a ochrana mládeže. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN: 78-80-7251-333-8. s. 71

⁶⁹ Návrh systémového přístupu k péči o dětské a mladistvé delikventy – Rozbor situace v oblasti péče o delikventní mládež – Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. [cit. 27.01.2022]. Dostupné

6 Prevence, recidiva kriminality mládeže a zařazení mládeže do společnosti

Prevenčí kriminality se rozumí: „*soubor nejrůznějších společenských aktivit orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů.*“⁷⁰

Jejíž cílem je zabránit růstu kriminality anebo jejího zmenšení nerepresivními způsoby, působit na mládež, aby si sama uvědomila, že páchaní provinění a činů jinak trestných je samo od sebe špatné.

Recidivou se rozumí obětovné spáchání nežádoucího jednání a snahou každého trestu a jiného opatření je právě recidivě zabránit.

6.1 Prevence kriminality mládeže

Na prevenci kriminality se podílejí instituty jak státní, veřejnoprávní tak i subjekty soukromé, všichni se snaží o to samé. Opatření usilují o zmenšení rozsahu a závažnosti kriminality různými způsoby – omezení kriminogenních příležitostí, působením na potencionálního pachatele a oběti trestných činů.⁷¹

Preventivní aktivity je možné rozdělit podle obsahu na prevenci sociální, prevenci situační a na prevenci viktimologickou. Dalším dělením je podle okruhu adresátu na prevenci primární, sekundární a prevenci terciální.⁷²

- a) sociální – zaměřena na sociálně-ekonomické faktory kriminality ve společnosti⁷³

z: <https://www.mvcr.cz/clanek/navrh-systemoveho-pristupu-k-peci-o-detske-a-mladistve-delikventy-rozbor-situace-v-oblasti-pecce-o-delikventi-mladez.aspx>

⁷⁰ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., a kol. Kriminologie. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN: 978-80-7598-554-5. s. 151

⁷¹ Prevence kriminality – Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. Copyright © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 27.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

⁷² MAREŠOVÁ, Alena. Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. ISBN isbn978-80-7251-483-0. s. 113

⁷³ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., a kol. Kriminologie. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN: 978-80-598-554-5. s. 152

- b) situační – „zaměřena na kriminogenní situace a na zvýšení odhalení pachatele“, ⁷⁴ „opatření mají spíše technický, organizační a administrativní charakter“⁷⁵
- c) viktimologická – zaměřena na oběti kriminality

podle obsahu

- a) primární – zaměřena na potenciální pachatele, oběti a situace
- b) sekundární – zaměřena na rizikové objekty
- c) terciální – zaměřena na jedince, kteří se kriminálního činu již dopustili⁷⁶

Organizace kriminality v České republice je na třech úrovních:

- a) Meziřezortní úrovni
- b) Resortní úrovni – věcná působnost ministerstev
- c) Místní úrovni – zapojení orgánů veřejné správy, policie, nevládních organizací a dalších subjektů⁷⁷

Nadresortním orgánem vlády je Republikový výbor pro prevenci kriminality a poradní orgán vlády Meziřezortní protidrogová komise. ⁷⁸

Prevence kriminality na území ČR je obsažena v rámci vládního dokumentu Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022–2027, pro rok 2021 byla schváleno prodloužení platnosti vládního dokumentu Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 v resortu ministerstva vnitra.

⁷⁴ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., a kol. Kriminologie. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN: 978-80-7598-554-5. s. 152

⁷⁵ MAREŠOVÁ, Alena. Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. ISBN isbn978-80-7251-483-0. s. 114

⁷⁶ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., a kol. Kriminologie. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN: 978-80-7598-554-5. s. 152

⁷⁷ Prevence kriminality [online]. Prevence kriminality v České republice. [cit. 27.02.2022]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>

⁷⁸ MAREŠOVÁ, Alena. Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. ISBN isbn978-80-7251-483-0. s. 113

Prioritou pro rok 2021 jsou děti jako zvláště zranitelné oběti, trestná činnost páchaná dětmi, prevence závadového chování, šikana⁷⁹.

Strategický plán F vládního dokumentu Nová Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022–2027, obsahuje kriminalitu páchanou dětmi i na dětech.

Tabulka č. 1: Schéma prevence kriminality mládeže⁸⁰

	Primární	Sekundární	Terciální
Sociální	Opatření proti rozšiřování závislostí, chudoby a dezinformací. Podpora kriminálně preventivního chování v rodinách, ve školách, v sociálních službách.	Opatření cílené na konkrétní rizikové skupiny. Rozlišené podle věku, míry a druhu ohrožení kriminalitou, místní opatření zaměřená konkrétně.	Snaha o zařazení do společnosti pachatele v průběhu výkonu opatření.
Situační	Odstraňování kriminogenních faktorů a situací ze společenského života, omezování příležitostí ke	Zvýšení ochrany objektů, osob a věcí, omezení získávání objektů vhodných ke spáchání trestných činů.	Snaha o vyšší objasněnost trestných činů a zhoršení podmínek pro páchaní konkrétní kriminality.

⁷⁹ Program MV v oblasti prevence kriminality – Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. [cit. 27.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prevence-kriminality-v-resortu-ministerstva-vnitra.aspx>

⁸⁰ Převzato a upraveno z MAREŠOVÁ, Alena. Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. ISBN: 978-80-7251-483-0

	spáchaní trestných činů.		
Viktimologický	Informovat občany o možnostech ochrany proti nejčastějším druhům trestných činů a o správném chování v případě ohrožení.	Zajištění pomoci a poradenství obětem a postarat se o jejich odškodnění.	Předcházení útoků na rizikové skupiny.

Prevence kriminality, která je zaměřena na mládež spočívá v pozitivním ovlivňování mládeže z postavení rodiny škol a jiných institucí.

Odpovědnost za prevenci kriminality mají ministerstva, které zprostředkovávají své resortní programy.

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Ministerstvo spravedlnosti
- Ministerstvo kultury

MŠMT poskytuje dotační program pro oblast primární prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních a zaměřuje se na vzdělávání a školení učitelů v oblasti primární a sekundární prevence.

Na prevenčních programech spojených s nezletilými se významně také podílí orgán sociálně-právní ochrany dětí označován zkratkou OSPOD. Sociálně-právní ochrana dítěte je definována v zákoně č. 359/1999 Sb., zákon o sociálně-právní

ochraně dětí, kde je definována také preventivní a poradenská činnost tohoto orgánu.⁸¹

Pracovníci OSPOD pracují na správních obvodech obcí a vyhledávají a monitorují ohrožené děti.

Posouzení účinnosti prevence kriminality mládeže je značně složitá, statistiky Policie ČR ukazují pokles, některé průzkumy ukazují stále zvyšující se tendence u určitých sociálně patologických jevů, které jsou populární mezi mládeží, jakožto například konzumace a závislosti na alkoholu a dalších návykových látkách.⁸² Jedním s nejvíce narůstajícím problémem jsou činy spáchané v kyberprostoru, které mají stále zvyšující se tendenci, přestože je zde značné množství preventivně zaměřených programů snažících se vzdělat mládež v oblasti správného chování v kyberprostoru, zvláště na sociálních sítích.

6.2 Recidiva mládeže a zařazení zpět do společnosti

Pachatel, který se dopustil opakovaně protiprávního činu, musel být v minulosti **pravomocně** odsouzen, takto o problému pojednává trestní právo. V kriminologickém pojetí nezáleží na tom, jestli byl pachatel pravomocně odsouzen.

Recidivu je možné dělit **podle druhu trestné činnosti**:

- a) Obecnou – opakují se různorodé trestné činy, které nemají stejná druh
- b) Speciální – opakování stále stejného činu dokola, anebo činu stejného druhu⁸³

⁸¹ MAREŠOVÁ, Alena. Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. ISBN isbn978-80-7251-483-0 s. 115

⁸² MAREŠOVÁ, Alena. Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. ISBN isbn978-80-7251-483-0. s. 116

⁸³ VEČERKA, Kazimír, Jana HULMÁKOVÁ a Markéta ŠTĚCHOVÁ. Mladiství v procesu poruchové socializace. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. ISBN: 978-80-7338-184-4. s. 15

Kriminologický výzkum se zabývá mnoha otázkami, věnuje pozornost problematice chronických pachatelů, které můžeme vymezit jako mladistvé pachatele, kteří mají velký počet záznamů v určitém časovém období.⁸⁴

Kriminologické výzkumy se snaží zejména nalézt příčiny recidivy mladistvých a zabránit ji. Zkoumají, na jaké faktory, které vyvolávají kriminální chování je potřeba v konkrétních případech zaměřit, jak pomocí opatření a sankcí je eliminovat.⁸⁵

Výzkumy dokazují, že mladiství recidivisté se v pozdějším stádiu svého života uchylují ke kriminogennímu chování, jejich kariéra eskaluje. Pokud se dopouštěl již ve školním věku agresivního chování, tato agrese se zvětšuje⁸⁶.

Důležitým orgánem, o kterém je potřeba pohovořit ve vztahu s recidivou je Probační a mediační služba, která je organizační složkou České republiky a je upravena zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě.

Podle oficiálních webových stránek je jejím posláním řešení konfliktů spojené s trestnou činností, jež vede ke společensky prospěšnému výsledku. Organizuje efektivitu a výkon alternativních trestů, zaměřuje se na zájmy poškozených, ochranu komunity, prevenci kriminality a zařazení odsouzených pachatelů zpět do společnosti.⁸⁷

Jedním z výchovných opatření je dohled probačního úředníka a probační programy, které tato služba poskytuje. Probační úředník nejenže sleduje a kontroluje život mladého jedince po spáchání činu, ale také se snaží najít řešení

⁸⁴ VEČERKA, Kazimír, Jana HULMÁKOVÁ a Markéta ŠTĚCHOVÁ. Mladiství v procesu poruchové socializace. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. ISBN: 978-80-7338-184-4. s. 15

⁸⁵ VEČERKA, Kazimír, Jana HULMÁKOVÁ a Markéta ŠTĚCHOVÁ. Mladiství v procesu poruchové socializace. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. ISBN: 978-80-7338-184-4. s. 15

⁸⁶ VEČERKA, Kazimír. Mládež v kriminologické perspektivě. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN: 978-80-7338-079-3. s. 116

⁸⁷ O nás – PMS – Probační a mediační služba PMS [online]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/o-nas/>

konfliktu, které bylo vytvořeno nežádoucím činem a pozitivně se vypořádat s poškozenými.⁸⁸

Na střediscích Probační a mediační služby se vyskytují odborníci vyškolení pro práci s mládeží.⁸⁹

Projekt na správnou cestu II. s cílem rozvést nové řešení kriminality mládeže a jejich zavedení do společnosti, program se pokusil mladým pachatelům a nalézt pro ně krátkodobé zaměstnání.

Resocializační program, který má za úkol znovu pomoci zapadnou do společnosti mladým pachatelům, kteří se dopustili násilné trestné činnosti nese název Proti násilí, tento projekt je realizován v lokalitách s vysokou mírou násilné kriminality.

90

Proti recidivě mládeže se primárně snaží přispět opatření, které jsou jim ukládány. Dlouhodobě je sledována efektivita sankcí a opatření v souvislosti s recidivitou.⁹¹

Poznatky z výzkumu IKSP „Příčiny a podmínky primární trestní recidivy mladistvých“, což je expertní výzkum, jenž byl pokladem pro Republikový výbor pro prevenci kriminality, poukazují na faktory, které podle expertů zabraňují recidivě, již dříve trestaných mladistvých. Některými takovými faktory jsou:

- Osobní rozhodnutí mladistvého ukončit kriminální kariéru
- Vazba na nedelikventní dospělou autoritu
- Odstěhování se, přerušený nevhodných kontaktů
- Finanční zabezpečení
- Postup v pracovní kariéře

⁸⁸ VEČERKA, Kazimír. Ohrožená mládež mezi prevencí a represí. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN isbn978-80-7338-118-9. s. 56

⁸⁹ Mladiství a děti – PMS - Probační a mediační služba PMS [online]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/pro-pachatele/mladistvi-a-deti/>

⁹⁰ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2020 – Prevence kriminality. Prevence kriminality – Prevence kriminality v České republice [online]. Copyright © [cit. 28.02.2022]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2020/>

⁹¹ VEČERKA, Kazimír, Jana HULMÁKOVÁ a Markéta ŠTĚCHOVÁ. Mladiství v procesu poruchové socializace. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. ISBN: 978-80-7338-184-4 s31

- Přítomnost preventivních aktivit v dosahu
- Zapojení do pozitivních volnočasových aktivit ⁹²

A jaké faktory podle tohoto výzkumu naopak zvyšují nebezpečí recidivy mladistvého pachatele. Expertní setření ukazuje například faktory jako:

- Život s delikventní populací
- delikventní vzor v rodině a mezi přáteli
- nechuť k práci
- požívání alkoholu a jiných omamných a návykových látek
- gamblerství
- agresivní sklony
- problémová socializace
- touha po penězích a další ⁹³

Faktorů, které vedou mladistvého k recidivě kriminality je mnoho a obětovné zařazení jedince do společnosti (resocializace) je velmi důležitá a neměla by být zanedbána zejména u prvopachatelů, kde je velká pravděpodobnost nápravy jedince a následného spořádaného života.

⁹² Výzkum k publikaci VEČERKA, Kazimír, Jana HULMÁKOVÁ a Markéta ŠTĚCHOVÁ. Mladiství v procesu poruchové socializace. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. ISBN: 978-80-7338-184-4.

⁹³ Výzkum k publikaci VEČERKA, Kazimír, Jana HULMÁKOVÁ a Markéta ŠTĚCHOVÁ. Mladiství v procesu poruchové socializace. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. ISBN: 978-80-7338-184-4.

7 Vývoj kriminality mládeže za posledních 10 let

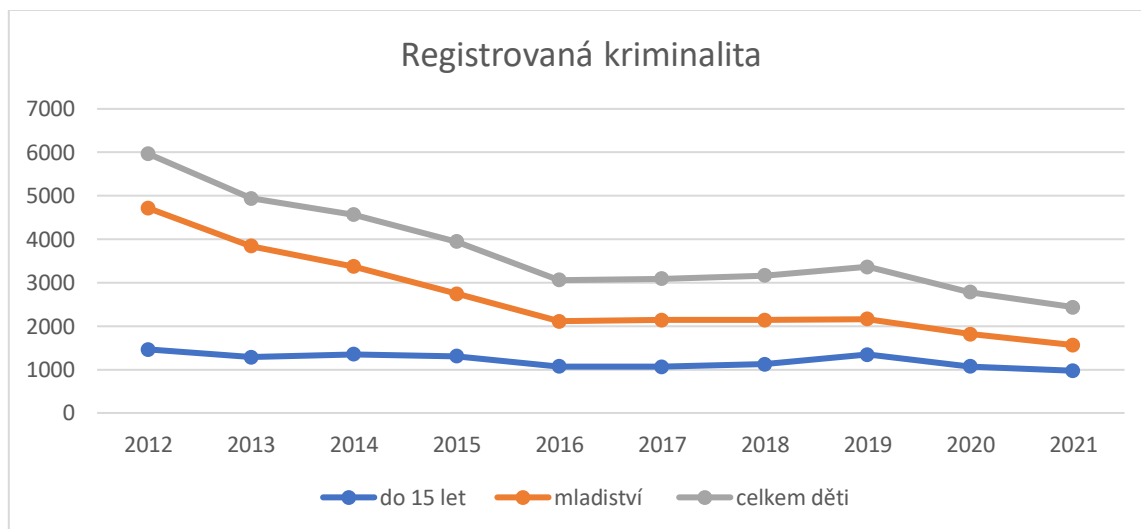
V této kapitole se budu zabývat vývoji kriminality od roku 2012 do současnosti za pomoci policejních statistik a zpráv o bezpečnostní situaci na území ČR. Cílem je ukázat trendy a příčiny poklesu a nárůstu trestné činnosti mládeže.

7.1 Kriminalita páchaná mládeží od roku 2012 do roku 2021

Tabulka č. 2: registrovaná kriminalita mládeže 2012-2021⁹⁴

Registrovaný o	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Děti do 15 let	1463	1286	1350	1308	1072	1062	1122	1340	1069	972
mladiství	4713	3845	3367	2747	2111	2140	2138	2163	1817	1563
spácháno dětmi	5963	4937	4566	3944	3059	3088	3166	3361	2781	2437

Graf č. 2: registrovaná kriminalita mládeže 2012-2021⁹⁵

Pozn. *spácháno dětmi – není součtem nezletilí + mladiství, protože jeden skutek mohou spáchat oba a byl by započítán duplicitně

⁹⁴ Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

⁹⁵ Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Z tabulky a grafu je očividné, že kriminalita mládeže (spácháno dětmi) od roku 2012 rapidně klesla a klesala od roku 2012 (5963 činů) do roku 2016 (3059 činů), kde je rozdíl celých 2904 registrovaných činů, od roku 2016 do roku 2019 (3361 činů) můžeme postřehnout mírní vzestup registrovaných činů, kde je nárůst s porovnáním od roku 2016 do roku 2019 o 302 činů, následně začala opět klesat a dostala se roku 2021 na hodnotu 2437 činů, což je s porovnáním s rokem 2012 o 3526 činů méně.

Hovoříme-li o registrovaných skutcích dětí mladších 15 let, můžeme obdobně pozorovat znatelný pokles. Roku 2012 počet činů ukazoval hodnotu 1463 a v roce 2021 monitorujeme pokles o 491 činů. Tato křivka nijak rapidně nekolísá, výrazný pokles nastal v roce 2016 v porovnání s rokem 2015, kdy zaznamenáváme nárůst o 236 činů. Od roku 2017 až do roku 2019 pozorujeme lehké stoupání, které se však zastavuje a opět snižuje rokem 2020.

U mladistvých pachatelů nám křivka strmě klesá od roku 2012 (4713) až do roku 2016 (2111), kde je pokles o 2602 činů. V následujícím období nastává mírný nárůst, a to opět až do roku 2020 (2163), kde nastal v porovnání s rokem 2019 (1817) opět pokles.

Tabulka č. 3: porovnání kriminality mládeže s celkovou kriminalitou ⁹⁶

Registrováno	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
celkem	1532 33	1655 25	199,2 21	192,4 05	202,3 03	218,1 62	2476 28	288,6 60	325,3 66	304,5 28
celkem děti	2437	2,781	3,361	3,166	3,088	3,059	3,944	4,566	4,937	5,963
%	1.59	1.68	1.69	1.65	1.53	1.40	1.59	1.58	1.52	1.96

⁹⁶ Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Tabulka číslo 3 porovnává podíl kriminality mládeže v porovnání s celkovou kriminalitou, kdy se procentuálně drží okolo 1,5 – 2 %.

7.1.1 Kriminalita mládeže za rok 2012

Podle zprávy o vnitřní bezpečnosti za rok 2012 zaznamenáváme 1371 pachatelů činů jinak trestných z řad dětí do 15 let, 3486 mladistvých pachatelů provinění.

V tomto roce oproti předešlému nastal pokles v počtu činů spáchaných dětmi i mladistvými, jednou z možných příčin poklesu počtu spáchaných mladistvých pachatelů může být zakrytí identity těchto pachatelů, z toho plyne logicky i utajení věku.

Mladiství se v tomto roce specifikují mnohem větší mírou agresivity činů, než je tomu u dospělých, nejčastěji užívanou zbraní mladistvými byl spatřen nůž.

Statistiky evidují jako nejčastější trestné činy páchané mladistvými krádeže vloupáním, krádeže, úmyslné ublížení na zdraví, loupeže a maření výkonu úředního rozhodnutí.

Velká část činů mládeže je řazena mezi přestupky například sprejerství, nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek.

Již v tomto roce narůstal problém činů spojených s internetovou činností mládeže v kyberprostoru, mládež se ocitá na obou stranách, a to na straně obětí i pachatelů trestné činnosti.

Podle Policie ČR nalézáme nejvíce pachatelů mezi jedinci, kteří se nacházejí ve výchovných ústavech anebo po jeho opuštění. Mládeži chybí strach z postihu spojených z činů jinak trestných či provinění a převládá touha po okamžitém uspokojení tužeb. Stále stoupá počet uživatelů a distributorů alkoholu a drog z řad mládeže.⁹⁷

⁹⁷ www.mvcr.cz: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2012 [online]. [cit. 15.11.2021] dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx?fbclid=IwAR1LHrFPQVODjHUnVq0hjdPzhclyxr-IhmuUoe848SQHIB5TQ1AgV1zaMaM>

Tabulka č. 4: registrované skutky rok 2012⁹⁸

Registrováno skutků	2012		
Vraždy	2	2	4
násilná kriminalita	366	829	1153
mravnostní kriminalita	122	198	315
krádeže vloupáním	229	1105	1249
krádeže prosté	337	1334	1624
ostatní majetková kriminalita			
majetková kriminalita			
ostatní kriminalita	232	733	947
obecná kriminalita	1369	4365	5528
zbývající kriminalita	49	150	197
hospodářská kriminalita	45	198	238
vojenské a protiústavní činy	0	0	0
majetkové činy celkem	649	2605	3113

7.1.2 Kriminalita mládeže za rok 2013

Podle zprávy o vnitřní bezpečnosti v roce 2013 zaznamenáváme pokles kriminality mládeže oproti roku 2012. V tomto roce evidujeme 1251 pachatelů činů jinak trestných (děti do 15 let) a 2939 pachatelů provinění z řad mladistvých.

Za příčinu poklesu stíhaných mladistvých pachatelů je opět shledáváno zastření identity pachatele.

Obdobně narůstá i brutalita násilné trestné činnosti.

Mezi pachateli trestné činnosti bylo evidováno značné množství recidivistů a osob již dříve vyšetřovaných.

Z poznatků Policie ČR vychází, že delikvence počíná již v brzkém věku a závažnější činy se začínají objevovat okolo 12 roku.

Pachatelé trestné činnosti pocházejí stále z výchovných a diagnostických ústavů, avšak klade se zřetel i na nestabilní sociální či finanční rodinou situací mladého delikventa.

⁹⁸ Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Na jedince se podepisuje negativně i vliv okolí (sociálně vyloučené lokality a ubytovny), kterého je součástí, v těchto místech není kriminalita a jiné sociálně patologické jednání vnímáno negativně, ale jako běžný způsob obživy.

Problém spojený s konzumací alkoholu a jiných návykových látek zůstává aktuální a spousta trestné činnosti se váže na jejich užívání či získávání.

V tomto roce spáchali děti mladší 15 let 3 vraždy.⁹⁹

Tabulka č. 5: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2013¹⁰⁰

	2013		
	3	7	10
Vraždy	3	7	10
násilná kriminalita	274	677	909
mravnostní kriminalita	101	216	317
krádeže vloupáním	217	897	1045
krádeže prosté	299	1002	1250
ostatní majetková kriminalita			
majetková kriminalita			
ostatní kriminalita	260	659	898
obecná kriminalita	1225	3604	4638
zbývající kriminalita	31	122	152
hospodářská kriminalita	30	119	147
vojenské a protiústavní činy	0	0	0
majetkové činy celkem	590	2052	2514

7.1.3 Kriminalita mládeže za rok 2014

Podle zprávy o vnitřní bezpečnosti v roce 2014 byl zaznamenán mírný nárůst pachatelů i registrovaných činů pachatelů činů jinak trestných u dětí do 15 let, pachatelů bylo evidováno 1369, u mladistvých byl pozorován pokles na 2593 pachatelů.

Přetrvává problém zastření identity neznámých pachatelů, přetrvávají pachatelé z řad diagnostických ústavů a nepříznivou rodinou situací, kde selhává výchova

⁹⁹ www.mvcr.cz: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2013 [online]. [cit. 15.11.2021] dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx?fbclid=IwAR1LHrFPQVODjHUUnVq0hjdPzhclyxr-IhmuUoe848SQHIB5TQ1AgV1zaMaM>

¹⁰⁰ Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

a zájem ze strany rodičů. Vzhledem k výchově se stále vyskytuje problém tzv. sociálně vyloučené lokality a ubytovny.

Česká republika se stále drží na předních příčkách užívání alkoholu a jiných omamných a psychotropních látek mládeží a s tím přetrvává problém spojený s nelegální činností.¹⁰¹

Tabulka č. 6: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2014¹⁰²

	2014		
Vraždy	0	3	3
násilná kriminalita	287	565	822
mravnostní kriminalita	120	198	316
krádeže vloupáním	168	710	829
krádeže prosté	258	820	1043
ostatní majetková kriminalita			
majetková kriminalita			
ostatní kriminalita	333	656	968
obecná kriminalita	1255	3121	4234
zbývající kriminalita	39	121	159
hospodářská kriminalita	56	125	173
vojenské a protiústavní činy	0	0	0
majetkové činy celkem	120	198	316

7.1.4 Kriminalita mládeže za rok 2015

Podle zprávy o vnitřní bezpečnosti v roce 2015 kriminalita mládeže poklesla jak u dětí mladších 15 let, kde bylo evidováno 1 308 skutků, tak i u mladistvých s 2 749 skutky, a to oproti předešlému roku.

Byl zaznamenán nárůst kriminality v oblasti zneužívání omamných a psychotropních látek, jak nárůst uživatelů návykových látek, tak distributorů těchto látek, populární látky jsou marihuana a metamfetamin.

¹⁰¹ [www.mvcr.cz: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2014](https://www.mvcr.cz/klanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx?fbclid=IwAR1LHrFPQVODjHUUnVq0hjdPzhclyxrlhmuUoe848SQHIB5TQ1AgV1zaMaM) [online]. [cit.15.11.2021] dostupné z: <https://www.mvcr.cz/klanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx?fbclid=IwAR1LHrFPQVODjHUUnVq0hjdPzhclyxrlhmuUoe848SQHIB5TQ1AgV1zaMaM>

¹⁰² Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Stále se rozšiřuje problematika kriminality v kyberprostoru, porušování autorských práv, šíření a přechovávání pornografie a šikana. Mládež je v kyberprostoru velice důvěřivá a mnohdy bez váhání rozesílá nahé fotografie, rozšiřuje se problematika nenávistných komentářů na sociálních sítích.

U majetkové kriminality, která je jedním z hlavního problému, se jako motiv jeví užívání návykových látek či touha po hmotných statcích pod tíhou okolí.

Pachatelé jsou stále součástí stejných rizikových skupin (diagnostické ústavy, nefunkční rodiny).

Trestná činnost je většinou náhodná a pachatelé si neuvědomují její trestnost či následky.

Násilná kriminalita se i nadále projevuje neuvěřitelnou brutalitou a agresivitou. ¹⁰³

Tabulka č. 7: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2015¹⁰⁴

Registrováno	2015		
Vraždy	0	3	3
násilná kriminalita	271	484	726
mravnostní kriminalita	133	198	328
krádeže vloupáním	179	481	628
krádeže prosté	250	622	856
ostatní majetková kriminalita			
majetková kriminalita			
ostatní kriminalita	285	600	867
obecná kriminalita	1225	2546	3664
zbývající kriminalita	35	93	126
hospodářská kriminalita	48	108	154
vojenské a protiústavní činy	0	0	0
majetkové činy celkem	536	1264	1743

¹⁰³ www.mvcr.cz: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2015 [online]. [cit.15.11.2021] dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx?fbclid=IwAR1LHrFPQVODjHUUnVq0hjdPzhclyxrlhmuUoe848SQHIB5TQ1AgV1zaMaM>

¹⁰⁴ Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

7.1.5 Kriminalita mládeže za rok 2016

Podle zprávy o vnitřní bezpečnosti kriminalita v roce 2016 opět poklesla s porovnáním s rokem 2015. Pokles je u dětí mladších 15 let na 1250 evidovaných skutků, tak u mladistvých 2585 registrovaných skutků.

K výraznému zvýšení došlo u mravností kriminality, převládá pohlavní zneužití.

U dětí do 15 let klesá míra užívání návykových látek včetně konopí, naopak narůst užívání konopných látek byl zaznamenán u skupiny 15-19 let.

Česká republika se nachází na předních příčkách spojených s konzumací alkoholu a užívání tabákových výrobků u mládeže.

Mládež je stále aktivnější v kyberprostoru a zvyšuje se nebezpečnost patologického jednání (sexting, kyberšikana, vydírání) s touto problematikou spojených, dochází k užívání sociálních sítí od 9 let a stoupá trestná činnost se sociálními sítí spojených.

Právní povědomí mládeže zůstává nízké a protiprávní jednání je stále emotivní a páchané ve skupině.

Agresivita u násilné trestné činnosti narůstá a snaha zranit pachatele je zřetelná, agresivita narůstá, pokud se oběť brání.¹⁰⁵

Tabulka č. 8: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2016¹⁰⁶

registrováno	2016		
Vraždy	2	4	6
násilná kriminalita	235	388	593
mravnostní kriminalita	132	206	336
krádeže vloupáním	123	266	344
krádeže prosté	176	490	645
ostatní majetková kriminalita	69	95	160
majetková kriminalita	368	851	1149
ostatní kriminalita	271	532	783

¹⁰⁵ www.mvcr.cz: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2016 [online]. [cit.15.11.2021] dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx?fbclid=IwAR1LHrFPQVODjHUUnVq0hjdPzhclyxrlhmuUoe848SQHIB5TQ1AgV1zaMaM>

¹⁰⁶ Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

obecná kriminalita	1006	1977	2861
zbývající kriminalita	32	59	91
hospodářská kriminalita	34	75	107
vojenské a protiústavní činy	0	0	0
majetkové činy celkem			

7.1.6 Kriminalita mládeže za rok 2017

Podle zprávy o vnitřní bezpečnosti tento rok zaznamenala kriminalita mládeže nepatrný nárůst celkově 3 088 registrovaných skutků z toho 1 062 skutků spáchaly děti do 15 let a 2 140 skutků mladiství.

Nárůst byl zaznamenán u zneužívání omamných a psychotropních látek u mládeže (užívání i distribuce), převážně zneužívání marihuany a metamfetaminu. Rozvoj užívání měkkých drog (LSD, MDMA), mládež se uchyluje k trestné činnosti spojené s opatřením těchto látek.

Problematika kyberprostoru je stále aktuální a stále se zvyšuje kriminalita spojená s užíváním sociálních sítí.¹⁰⁷

Tabulka č. 9: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2017¹⁰⁸

registrováno	2017		
Vraždy	0	7	7
násilná kriminalita	223	379	576
mravnostní kriminalita	132	223	355
krádeže vloupáním	122	310	400
krádeže prosté	183	464	613
ostatní majetková kriminalita	98	115	203
majetková kriminalita	403	889	1216
ostatní kriminalita	237	494	719
obecná kriminalita	995	1985	2866
zbývající kriminalita	32	57	89
hospodářská kriminalita	35	98	133
vojenské a protiústavní činy	0	0	0

¹⁰⁷ www.mvcr.cz: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2017 [online]. [cit.15.11.2021] dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx?fbclid=IwAR1LHrFPQVODjHUUnVq0hjdPzhclyxrlhmuUoe848SQHIB5TQ1AgV1zaMaM>

¹⁰⁸ Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

majetkové činy celkem			
-----------------------	--	--	--

7.1.7 Kriminalita mládeže za rok 2018

Podle zprávy o vnitřní bezpečnosti v roce 2018 kriminalita nepatrně narostla, nezletilí spáchali 1122 skutků a mladiství 2 138, celkem činy dětí 3166 skutků.

Nárůst zaznamenala kriminalita spojená se zneužíváním omamných a psychotropních látek, stále převládá marihuana a metamfetamin.

Mládež zůstává aktivní v kyberprostoru a nebezpečné jednání s tímto problémem spojovaných je nadále hrozba.

V roce 2018 nebyly zaznamenány výrazné změny spojené s kriminalitou mládeže, mládež páchá trestnou činnost nejčastěji ve spolupachatelství, objevuje se značná míra brutality u násilných činů a jednají impulsivně¹⁰⁹.

¹¹⁰Tabulka č. 10: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2018

registrováno	2018		
Vraždy	1	4	5
násilná kriminalita	224	427	622
mravnostní kriminalita	157	260	417
krádeže vloupáním	105	205	288
krádeže prosté	180	434	597
ostatní majetková kriminalita	71	84	151
majetková kriminalita	356	723	1036
ostatní kriminalita	306	559	848
obecná kriminalita	1043	1969	2923
zbývající kriminalita	42	60	98
hospodářská kriminalita	37	109	145
vojenské a protiústavní činy	0	0	0
majetkové činy celkem			

¹⁰⁹ www.mvcr.cz: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2018 [online]. [cit.15.11.2021] dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx?fbclid=IwAR1LHrFPQVODjHUUnVq0hjdPzhclyxrlhmuUoe848SQHIB5TQ1AgV1zaMaM>

¹¹⁰ Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

7.1.8 Kriminalita mládeže za rok 2019

Podle zprávy o vnitřní bezpečnosti kriminalita v roce 2019 v porovnání s rokem 2018 narostla 3 361 skutků, výrazněji u dětí mladších 15 let na 1 340 skutků. Mladiství zaznamenali pouze o 25 skutků navíc na celkové číslo 2 163 skutků.

Nejčtenější jsou činy sprejerství a maření úředního výkonu. Přední příčky si drží kriminalita spojená s nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů, tyto látky jsou stále mezi mládeží populární.

Mládež je stále velice aktivní v kyberprostoru a přetrvávají problematiky sextingu, kyberšikany a vydírání. Přestože jsou pořádány kampaně ohledně bezpečí v kyberprostoru, mládež tyto rizika bere na lehkou váhu.¹¹¹

Tabulka č. 11: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2019¹¹²

registrováno	2019		
Vraždy	1	5	6
násilná kriminalita	273	413	655
mravnostní kriminalita	176	299	474
krádeže vloupáním	120	217	291
krádeže prosté	228	404	609
ostatní majetková kriminalita	95	151	242
majetková kriminalita	443	772	1142
ostatní kriminalita	363	513	848
obecná kriminalita	1255	1997	3119
zbývající kriminalita	26	69	92
hospodářská kriminalita	59	97	150
vojenské a protiústavní činy	0	0	0
majetkové činy celkem			

¹¹¹ www.mvcr.cz: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2019 [online]. [cit.15.11.2021] dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx?fbclid=IwAR1LHrFPQVODjHUUnVq0hjdPzhclyxrlhmuUoe848SQHIB5TQ1AgV1zaMaM>

¹¹² Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

7.1.9 Kriminalita mládeže za rok 2020

Podle zprávy o vnitřní bezpečnosti kriminalita v roce 2020 začala klesat, jedním z důvodů tohoto poklesu je přisuzováno pandemii covid-19, která na nějaký čas omezila volný pohyb obyvatelstva.

Statisticky kriminalita poklesla na 2 781 skutků u mládeže, u dětí do 15 let na 1 069 skutků a u mladistvých na 1 817 skutků.

Nárůst zaznamenal pouze čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání. Problematika spojená s kyberprostorem se prohloubil v důsledku s touto pandemií, kdy mládež své působení přenesla tam v souvislosti s uzavřením škol a online výukou. Přetrvávajícími problémy jsou sexting, kyberšikana, vydírání, důvěřivost mládeže na sociálních sítích.

Nové trendy tento rok nepřinesl.¹¹³

Tabulka č. 12: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2020¹¹⁴

registrováno	2020		
Vraždy	1	3	4
násilná kriminalita	196	348	513
mravnostní kriminalita	176	188	361
krádeže vloupáním	84	165	224
krádeže prosté	178	378	541
ostatní majetková kriminalita	72	87	151
majetková kriminalita	334	630	916
ostatní kriminalita	300	516	795
obecná kriminalita	1006	1682	2585
zbývající kriminalita	21	59	80
hospodářská kriminalita	42	76	116
vojenské a protiústavní činy	0	0	0
majetkové činy celkem			

¹¹³ www.mvcr.cz: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2020 [online]. [cit.15.11.2021] dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx?fbclid=IwAR1LHrFPQVODjHUUnVq0hjdPzhclyxrlhmuUoe848SQHIB5TQ1AgV1zaMaM>

¹¹⁴ Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

7.1.10 Kriminalita mládeže za rok 2021

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti není v současné době dostupná však z policejní statistiky vyplývá, že kriminalita mládeže zaznamenala opět pokles oproti roku 2020, což stále je možné připisovat pandemii covid-19.

Celkově toto číslo kleslo u mládeže na 2 437 skutků, u dětí do 15 let na 972 skutků a u mladistvých na 2437 skutků.

Tabulka č. 13: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2021¹¹⁵

registrováno	2021		
Vraždy	2	2	4
násilná kriminalita	196	355	522
mravnostní kriminalita	169	212	380
krádeže vloupáním	53	116	154
krádeže prosté	146	240	369
ostatní majetková kriminalita	81	130	199
majetková kriminalita	280	486	722
ostatní kriminalita	279	441	700
obecná kriminalita	924	1494	2324
zbývající kriminalita	20	49	69
hospodářská kriminalita	28	20	44
vojenské a protiústavní činy	0	0	0
majetkové činy celkem			

¹¹⁵ Zdroj: policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. [cit. 1.12.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

8 Dotazníkové šetření na téma kriminalita mládeže

Dotazovala jsem se respondentů za pomoci sociálních sítí a snažila jsem se informovat o povědomí mého okolí o problematice spojené s delikventním jednáním mládeže a samotných respondentů. Celkový počet respondentů je 40.

Jaký je váš věk?

Graf č. 3: věk respondentů¹¹⁶

Valná většina respondentů se pohybuje ve věku od 20-30 let, kteří představují nadpoloviční většinu. Nejméně zastoupenou skupinou respondentů jsou osoby ve věku od 31 do 49 let. Jedná se většinou o respondenti v mé věkové skupiny, vzdělání těchto jedinců je z větší části střední zakončené maturitou. Jejich vědomosti o kriminalitě mládeže čítá značné mezery. Nemají osvojenou základní terminologii, která je s tímto tématem spjata.

Valná většina respondentů si je vědoma problematiky týkající se kriminality mládeže, ale nejsou dostatečně obeznámeni s následky spojených se sociálně-patologickým jednáním.

¹¹⁶ Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 4: střet s kriminalitou¹¹⁷

Graf č. 5: střet s kriminalitou postavení¹¹⁸

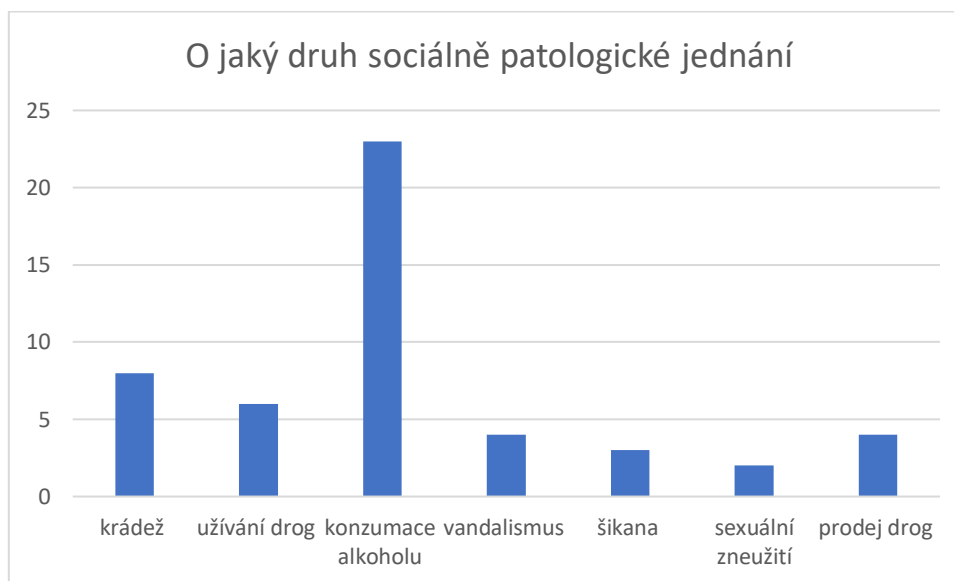

S kriminalitou mládeže se za svůj život setkala valná většina respondentů celkově 85 % z nich, což potvrzuje všudy přítomnost a aktuálnost tohoto sociálně patologického fenoménu. 15 respondentů se tohoto jednání dopustilo, nezávisle na to, jestli byli za tento čin pravomocně odsouzeni, 6 respondentů se stala obětí tohoto jednání a 13 z nich vystupovalo jako třetí nezávislá osoba tohoto činu.

¹¹⁷ Zdroj: vlastní šetření

¹¹⁸ Zdroj: vlastní šetření

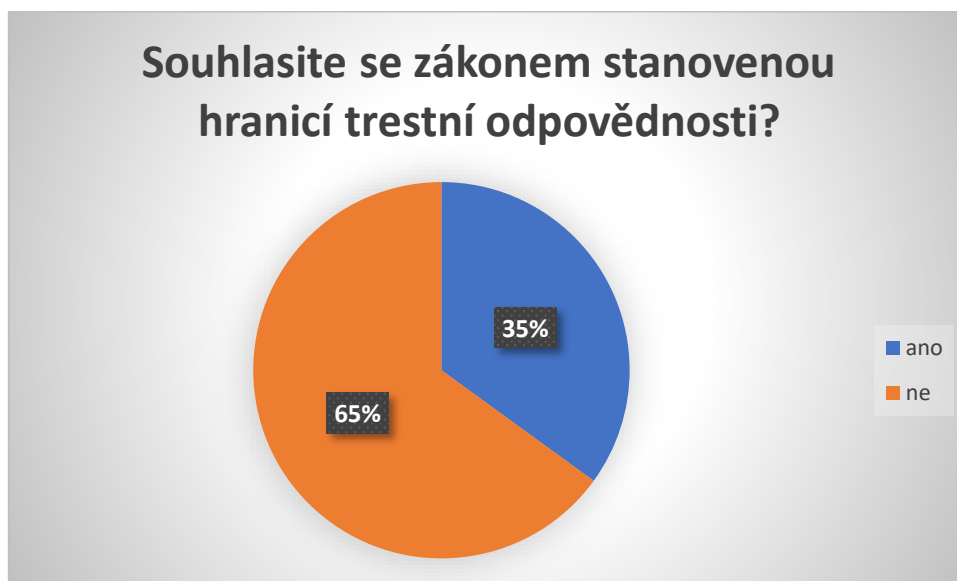
Graf č. 6: druh jednání ¹¹⁹

U otázky, o jaký druh sociálně-patologického jednání se jednalo byla možnost vícero odpovědí, 23 respondentů užilo alkohol před povolenou věkovou hranicí, která na území ČR v současné době podle zákona činí 18 let věku, konzumace alkoholu je v současné době jedním s nejčtenějším činem, kterého se děti do 15 let a mladiství dopouští, však většina tohoto jednání není registrováno a padá do šedých čísel. Tento problém je však zjevný a je s ním obeznámena většinová část populace. Druhou nejvíce frekventovanou odpovědí byla krádež, toto číslo není však ani z poloviny takový jako u konzumace alkoholu a činí počet osmi respondentů. O něco menší je počet činů spojených s užíváním a prodejem drog, což je novodobý trend a mladiství se k užívání drog za účelem pobavení uchylují častěji, současná snadná dostupnost omamných a návykových látek tomu přispívá. Jejich prodej poskytuje mladistvým snadný zdroj obživy a je často spojen s jejich užíváním, celkově mládež si snaží získání peněz usnadnit, jelikož je k tomu nutí dnešní materiální doba. Nejméně frekventovanými činy mezi respondenty byl vandalismus a šikana, která je v dnešní době frekventovaná převážně v kyberprostoru. Objevil se i trestný čin sexuálního zneužití, který bývá ve většině případů dobrovolné, avšak hranice pohlavního styku je dána na 15 let věku.

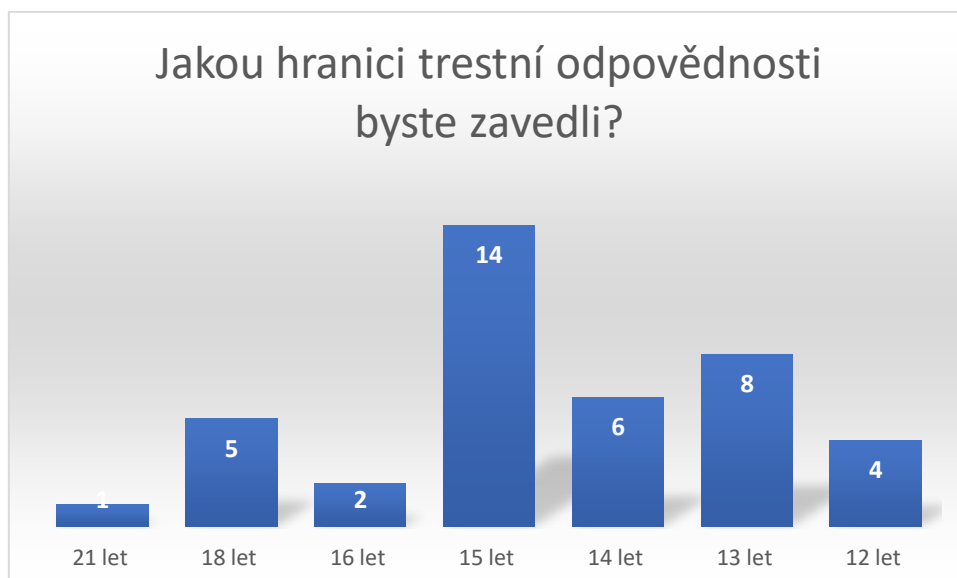
¹¹⁹ Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 7: hranice trestní odpovědnosti¹²⁰

Na otázku, zdali respondenti souhlasí se zákonem stanovenou hranicí trestní odpovědnosti, která v současné době je stanovena od 15 let souhlasí menšina respondentů a to 35 % z nich, zbylých 65 % by tuto hranici změnilo.

Graf č. 8: zavedení nové hranice trestní odpovědnosti¹²¹

O změně hranice trestní odpovědnosti v naší zemi se již mnohokrát diskutovalo. Vzhledem k rychlejšímu dospívání jedinců, což bylo uváděno jako důvod snížení

¹²⁰ Zdroj: vlastní šetření

¹²¹ Zdroj: vlastní šetření

trestní odpovědnosti na 14 let, podle odborníků by tento posun však problematiku nevyřešil. 14 respondentů je s hranicí spokojená, dalším nejvyšším číslem v této problematice je 13 let s touto věkovou hranicí souhlasí 8 ze 40 respondentů, výrazně méně respondentů by věkovou hranici trestní odpovědnosti zvýšili, a to nejčastěji na 18 let, což je velice diskutabilní vzhledem k šedým číslům kriminality, kde se často kriminalita mládeže nachází, přestože podle registrovaných činů kriminalita klesá.

Graf č. 9: seznámení s opatřeními¹²²

Další otázka, na kterou měli respondenti možnost odpovědět je, zdali jsou seznámeni s opatřeními, které jsou ukládané mladistvým a největší část respondentů jsou s těmito možnými následky seznámeni jen z části a 27 % z nich dokonce vůbec, tato skutečnost mohla napomoci ke spáchání některého sociálně patologického jednání respondentů.

V dotazníku také zazněla otázka, jaká opatření by respondenti volili v souvislosti s činy páchanými mladistvými. Několikrát se objevila odpověď, že by v respondenti volili stejné tresty jako jsou ukládané dospělým jako protipól této odpovědi vidím názor volit v těchto případech méně represivní opatření a vynaložit větší snahu o prevenci a opětovné zaražení mladistvého pachatele do společnosti. Vyšší trestní opatření vidí někteří respondenti jako nejlepší řešení, které by

¹²² Zdroj: vlastní šetření

vyvolalo strach. Respondenti by také mladistvé umísťovali do zařízení spojených s převýchovou mládeže, hlavně případech, kdy se mladiství ocitává v negativním rodinném prostředí anebo je nebezpeční pro své okolí a není zde jiná možnost ochrany společnosti. Část respondentů by se častěji uchýlovala k trestu odnětí svobody. Zajímavou vnímám odpověď, že by bylo nejlepší nechat potrestání mladistvého na jeho rodičích, což vzhledem k rodinné situaci mladistvého sledávám za neúčelné a nedostatečné.

Graf č. 10: opatření ¹²³

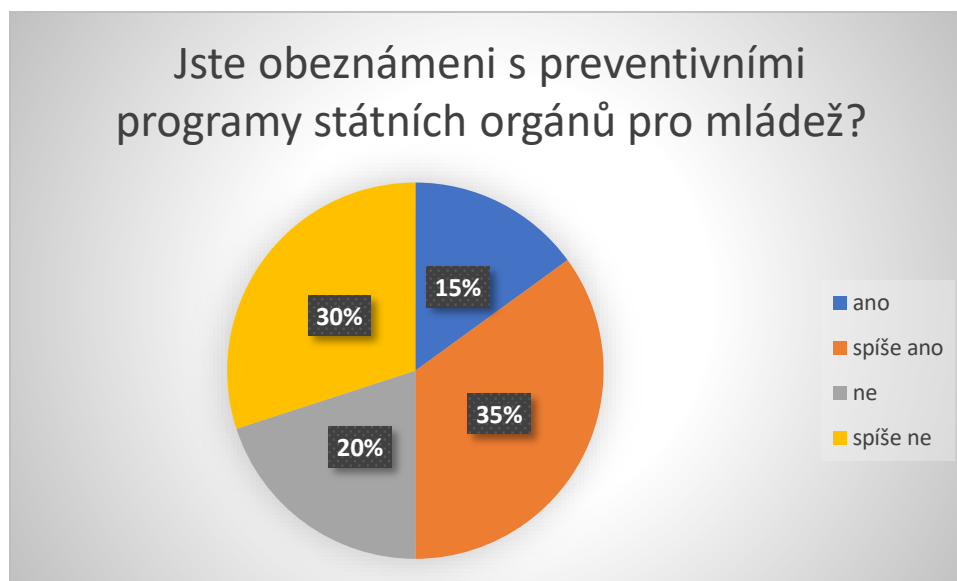
Na otázku týkající se dostatečnosti opatření ukládaných mladistvým největší část respondentů (35 %) odpověděla kladně, striktně záporně odpovědělo 20 % respondentů. 30 % respondentů je toho názoru, že opatření ukládané mladistvým jsou spíše nedostačující a naopak 15 % respondentů je považuje za částečně dostačující. Vypíchla bych zde problém laické veřejnosti, která jak z minulé otázky vychází si není plně vědomá veškerých opatření ukládané mladistvým, a to může jejich odpovědi značně zkreslovat.

Další otázky pokládané respondentům se zaměřovali na povědomí o prevenci kriminality a preventivních programech cílené na mládež. Převážná většina

¹²³ Zdroj: vlastní šetření

respondentů považuje prevenci v otázkách delikvence mládeže za důležitou. Mládež je ve výsledku stále ovlivnitelná a je potřeba uchopit to správnou cestou.

Graf č. 11: preventivní programy¹²⁴

Nejvíce respondentů (35 %) si přijde spíše obeznámeno o programech prevence pro mládež a 30 % respondentů si naopak přijde spíše neobeznámených o těchto programech. Jistých 20 % respondentů, kteří nejsou o těchto programech informováni představují vyšší podíl než respondenti, kteří jsou o nich informováni (15 %). Není zde bráno v potaz, z jakého pohledu tuto informovanost pocítují a zdali někdy ve svém životě vynaložili snahu se o této problematice sami informovat.

Na otázku, jak **zefektivnit prevenci kriminality mládeže** odpovídali respondenti různorodě. Některé odpovědi se týkali rodinného prostředí, respondenti by se zaměřili na péči ze strany rodiny, tato snaha by měla vést k bezpečnějšímu rodinnému prostředí zajišťovaného rodinnými příslušníky, také by při recidivě zvýšili spolupráci se zákonnými zástupci a případně by omezili dítěti finanční prostředky a nechali rodiče více koordinovat jejich volný čas. Potřebnost je viděna i při osvětě rodičů o správné výchově dítěte, aby byla možnost dosažení správné socializace. Další odpovědi se zaměřovali na prevenci ze strany škol a institucí, ve kterých se jedinec nachází, kde by zvýšili četnost připomínek a diskusí na téma,

¹²⁴ Zdroj: vlastní šetření

co je dovolené a případně jaké budou dopady takového činu a jaké sankce je možné očekávat. Zefektivnění by se mohlo docílit zčteněním preventivních programů a rozšiřovat přednášky o tomto tématu do vzdělávacích institucí, tyto přednášky vedeny, popřípadě odstrašujícími případy, kteří se napravili. Dále zdostupnit pro mládež odbornou pomoc psychologa při projevech určitého negativního chování a poskytnout mu bezprostřední pomoc a navést ho správnou cestou. Jedním z nejvíce využívaných nástrojů dnešní doby jsou sociální sítě, a proto by respondenti rádi viděli programy prevence kriminality mládeže na těchto platformách, osoby vystupující na sociálních sítích mají na mládež silný vliv a tento vliv by mohli pozitivně využít. Část respondentů vidí nejlepší způsob prevence ve zvýšení trestů a odradit mládež od páchání provinění a činů jinak trestných strachem z represe.

Cílem mého šetření bylo zjistit, zdali má moje okolí povědomí o problematice kriminality mládeže a zjistit jejich úhel pohledu na věc, popřípadě nabrat další poznatky něm. Šetření moje naplnilo ve výsledku má očekávání a utvrdilo mě v problému časté neznalosti zákonů u veřejnosti.

9 Závěr

Práce naplnila své cíle a s pomocí odborné literatury, zákonné úpravy, policejních statistik a zpráv osvětlila problematiku spojenou s delikvencí mládeže.

Vymezila základní pojmy spojených s tímto tématem, seznámila s přístupy kriminologie k sociálně patologickému jednání mládeže. Kriminalitu mládeže charakterizovala a popsala faktory, které jsou ovlivňují jedince jako primárně rodina, škola a jeho vrstevníci. Pro jedince je velice důležité stabilní zázemí, v kterém se utváří, aby nedošlo k sociálně patologickému jednání.

Představila právní úpravu, která se tohoto tématu týká, opatření, které jsou mladistvým ukládány, a nakonec jak se staví k činům jinak trestným páchaných dětmi do 15 let.

Postavila se také otázce prevence a recidivy, kdy prevence je jedním z nejdůležitějších faktorů, která je spjata s kriminalitou mládeže a je nutné pozitivně na mládež působit a předejít recidivě.

Představila také aktuální trendy a porovnala je s kriminalitou od roku 2012, kdy jedním z největších problémů jsou činy páchané v kyberprostoru, který je pro mládež atraktivní a tráví tam velkou část svého času.

V dotazníkovém šetření objevila nedostatky veřejnosti v právním povědomí, ale také dostala zajímavé nápady týkající se preventivních programů.

10 Zdroje:

10.1 Knižní zdroje

1. VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., HULMÁKOVÁ, J. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, ISBN: 978-80-7400-732-3.
2. GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., a kol. Kriminologie. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN: 978-80-7598-554-5.485s
3. VEČERKA, Kazimír. Ohrožená mládež mezi prevencí a represí. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN: 78-80-7338-118-9
4. NIKL, J., Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci. 1. vydání. Praha: vydavatelství PA ČR, 2000, ISBN: 80-7251-033-9.16s
5. ŠUBRT, Milan. Trestněprávní odpovědnost a ochrana mládeže. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN: 978-80-7251-333-8
6. MAREŠOVÁ, Alena. Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. ISBN 978-80-7251-483-0
7. VEČERKA, Kazimír, Jana HULMÁKOVÁ a Markéta ŠTĚCHOVÁ. Mladiství v procesu poruchové socializace. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. ISBN: 978-80-7338-184-4
8. VEČERKA, Kazimír. Mládež v kriminologické perspektivě. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN: 978-80-7338-079-3.

10.2 Elektronické zdroje

1. Wikisofia.com: Social_disorganization_theory - [online]. Dostupné z: https://cs2.wiki/wiki/Social_disorganization_theory
2. policejní statistika: Kriminalita – Policie České republiky. [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

3. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2020 –Prevence kriminality v České republice [online]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2020/>
4. Sociálně-patologické jevy – Informační centrum pro mládež – Město Český Brod [online]. Město Český Brod, 2005. Dostupné z: <https://www.cesbrod.cz/item/socialne-patologicke-jevy>
5. Prevence kriminality – Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. Copyright © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
6. Program MV v oblasti prevence kriminality – Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prevence-kriminality-v-resortu-ministerstva-vnitra.aspx>
7. Probační a mediační služba PMS [online]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/pro-pachatele/mladistvi-a-deti/>
8. Návrh systémového přístupu k péči o dětské a mladistvé delikventy – Rozbor situace v oblasti péče o delikventí mládež – Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 27.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/navrh-systemoveho-pristupu-k-peci-o-detske-a-mladistve-delikventy-rozbor-situace-v-oblasti-peci-o-delikventi-mladez.aspx>
9. www.mvcr.cz: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2012-2020 [online].dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx?fbclid=IwAR1LHrFPQVODjHUnVq0hjdPzhclyxr>

10.3 Zákonná úprava

1. Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže
2. Sdělení 104/1991 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte
3. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

11 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Schéma prevence kriminality mládeže	36
Tabulka č. 2: registrovaná kriminalita mládeže 2012-2021	42
Tabulka č. 3: porovnání kriminality mládeže s celkovou kriminalitou	43
Tabulka č. 4: registrované skutky rok 2012	45
Tabulka č. 5: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2013	46
Tabulka č. 6: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2014	47
Tabulka č. 7: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2015	48
Tabulka č. 8: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2016	49
Tabulka č. 9: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2017	50
Tabulka č. 10: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2018	51
Tabulka č. 11: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2019	52
Tabulka č. 12: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2020	53
Tabulka č. 13: registrované skutky dětí do 15 let, mladistvých a dětí celkem rok 2021	54

12 Seznam grafů

Graf č. 1: kriminalita mládeže za rok 2020	15
Graf č. 2: registrovaná kriminalita mládeže 2012-2021	42
Graf č. 3: věk respondentů	55
Graf č. 4: střet s kriminalitou	56
Graf č. 5: střet s kriminalitou postavení	56
Graf č. 6: druh jednání	57
	66

Graf č. 7: hranice trestní odpovědnosti	58
Graf č. 8: zavedení nové hranice trestní odpovědnosti	58
Graf č. 9: seznámení s opatřeními	59
Graf č. 10: opatření	60
Graf č. 11: preventivní programy	61